

DE TOEKOMST ZEKER STELLEN

SAMEN WERKEN AAN EEN DUURZAAM EN
SOCIAAL IJSSELSTEIN

VERKIEZINGSPROGRAMMA
2022-2026

GROENLINKS
IJSSELSTEIN

De toekomst zeker stellen

Samen werken aan een duurzaam en sociaal IJsselstein

Verkiezingsprogramma 2022 -2026

© 2021 GroenLinks IJsselstein

Foto's: deze pagina: © Christine van Rooijen; p. 20, p. 30:
123RF; p, 26: HDSR; overige eigen collectie

INHOUD

0. INLEIDING EN SAMENVATTING	4
1. EEN PASSENDE WONING VOOR IEDEREEN	8
- PROGRAMMAPUNTEN WONEN	10
2. MENSELIJKE ZORG EN WELZIJN	12
- PROGRAMMAPUNTEN ZORG EN WELZIJN	17
3. EERLIJK DELEN	18
- PROGRAMMAPUNTEN WERK EN INKOMEN	24
4. EEN GROENE EN GEZONDE STAD	25
- PROGRAMMAPUNTEN GROENE EN GEZONDE STAD	28
5. VERANTWOORDELIJK KLIMAATBELEID	29
- PROGRAMMAPUNTEN KLIMAATBELEID	32
6. EEN DUURZAME STAD	33
- PROGRAMMAPUNTEN DUURZAME STAD	38
7. EEN BETROKKEN STAD	39
- PROGRAMMAPUNTEN LOKALE DEMOCRATIE	42
8. FINANCIËLE PARAGRAAF	43

INLEIDING EN SAMENVATTING

In IJsselstein is het goed toeven, of dat is in elk geval zo voor een groot deel van de inwoners. De gemeente combineert de kenmerken van een stad met het kleinschalige van een dorp, de dorpspomp met een professioneel museum en theater. IJsselstein is ook een sociale stad, met een hecht weefsel van vrijwilligers en verenigingen dat inwoners verbindt en sport-, cultuur- en zorgactiviteiten op de been houdt.

Maar IJsselstein staat ook voor grote uitdagingen. Er is een nijpend tekort aan sociale huurwoningen, een probleem dat vooral jongeren en ouderen raakt. Het groenbeheer staat onder druk door jaren van bezuinigingen en verloop van personeel bij de gemeente. De jeugdzorg en maatschappelijke hulp hebben te kampen met bezuinigingen en personeelstekorten bij de uitvoerende organisaties.

Daarbij komt dat bedrijven, organisaties, verenigingen en culturele instellingen geraakt zijn door de coronapandemie. Vooral voor winkeliers, horecaondernemers en cultuurmakers kunnen de gevolgen ernstig zijn. Enkelen zullen in de toekomst stoppen met hun onderneming of vak, anderen zullen hun bedrijfsvoering misschien blijvend aanpassen.

Ook jongeren en kinderen zijn geraakt door de pandemie. Zij konden maandenlang niet naar school. Jongeren misten daardoor belangrijke gelegenheden om contacten op te bouwen en stage te lopen, kinderen die thuis niet goed geholpen konden worden bij hun schoolwerk, liepen achterstanden op. Alle kinderen misten de contacten en de structuur van de dagen op school.

STERK SOCIAAL BELEID NODIG

Op het moment van schrijven van dit programma, najaar 2021, is nog niet duidelijk wanneer de pandemie voorbij is en hoe lang deze zal doorwerken in de economie en maatschappij. Wat wel duidelijk is, is dat er juist nu behoefte is aan een sterk sociaal beleid, met onder andere schuldhulpverlening op maat en speciale aandacht voor kinderen en jongeren. GroenLinks zal zich de komende periode sterk maken voor zo'n beleid.

KLIMAATCRISIS AANPAKKEN

En dan is er nog de klimaatcrisis, die we de komende jaren echt moeten aanpakken, willen onze kinderen droge voeten houden. GroenLinks zal zich de komende termijn ervoor inzetten dat IJsselstein de afspraken over het opwekken van schone energie nakomt. Dit kan betekenen dat er voor 2030 een of twee natuurinclusieve zonnevelden verschijnen rond IJsselstein, naast zon op bedrijfsdaken. Ook gaan inwoners waarschijnlijk windturbines zien die geplaatst worden in naburige gemeentes – een aanblik waar sommigen van ons aan moeten wennen.

Dichter bij huis is er de zogenoemde warmtetransitie: de overgang naar een andere warmtebron dan het gewone, 'grijze' gas. De komende tijd moeten huizen worden geïsoleerd en zo mogelijk al klaargemaakt voor die andere warmtebron, wat in IJsselstein vaak een warmtepomp zal zijn. Dit vraagt nogal wat van huiseigenaren, qua inzet en qua budget. GroenLinks gaat zich ervoor inzetten dat alle inwoners er straks warmpjes bij zitten.

VERSTERKEN VAN GROEN EN BIODIVERSITEIT

Ook een belangrijk thema voor GroenLinks is het behoud en versterken van groen en biodiversiteit in IJsselstein. IJsselstein gold lang als een groene stad, maar die reputatie maken we al een tijd niet meer waar. Natuurlijk zijn ook wij trots op de bijzondere collectie fruitbomen in onze stad, maar daar staat tegenover dat IJsselstein in 2020 ook de ranglijst aanvoerde van Utrechtse plaatsen met de meest versteende buurt. Het gaat ons bij dit thema echter niet alleen om de reputatie van IJsselstein. Meer groen, meer bomen, struiken en gras, zijn simpelweg nodig voor, onder andere, een schonere lucht, een prettige leefomgeving en de opvang van overtollig water na hoosbuien.

ONS PROGRAMMA IN EEN NOTENDOP

De hoofdlijnen van ons programma zijn een sociaal beleid dat minder uitgaat van de eigen kracht van kwetsbare inwoners en hun meer de hand reikt, en een ruimtelijk beleid dat de zorg voor schone energie, groen en biodiversiteitsherstel combineert met woningbouw voor de groepen die nu het vaakst achter het net vissen.

De hoofdlijnen zijn uitgewerkt in onder andere een fysiek Geldloket voor alle vragen over financiële regelingen voor minima en inwoners met schulden, een ombudsman voor het sociaal domein en een energieregisseur of 'transitie-aanjager' bij de gemeente. Wat betreft groene doelen en woningbouw: GroenLinks is tegen woningbouw in de Randdijkse Bosjes en Europakwartier-Oost en vóór een kleine nieuwbouwwijk in Zuid-Zuid, mits deze werkelijk natuurinclusief wordt gebouwd en een substantieel aantal sociale huurwoningen omvat.

OOK VAN WAARDE

GroenLinks hecht ook waarde aan andere zaken, die meer verspreid of maar kort aan bod komen in dit programma.

Eenzaamheid verlichten

Het verlichten van eenzaamheid is een doel waar we in ons programma op veel manieren aan werken. Van de keuze voor hofjesbouw en meer bankjes tot speciale aandacht voor kinderen en het goed faciliteren van welzijnsstichting Pulse: het draagt er allemaal toe bij dat inwoners, jong of oud, elkaar ontmoeten en dingen samen doen.

Cultuur en onderwijs

Cultuur en onderwijs komen beide kort aan de orde in de paragrafen over kinderen en jongeren. Hier willen we benadrukken dat GroenLinks beide van groot belang vindt. Cultuur geeft een bredere kijk op de wereld, stimuleert de ontwikkeling van jongeren en het samen uitvoeren of beleven van kunst werkt verbindend. We zien de toekomst van het Fulco ook vooral in dit licht: als een oefenplaats voor de toneel-, schilder- of muziekles (of andere kunstzinnige vakken) en een podium voor jonge en andere amateuruitvoerders.

Deze invullingen gaan goed samen met de functie van het Fulco als huiskamer voor IJsselstein en als filmhuis. Wij zien daarentegen geen noodzaak voor een groot theater in het stadje. Het is een dure voorziening voor een plaats met de omvang van IJsselstein, en op enkele kilometers afstand vinden de inwoners theater De Kom in Nieuwegein, dat een rijk programma-aanbod kent.

Museum Mij heeft als lokaal museum met landelijke uitstraling een geheel eigen betekenis voor IJsselstein. GroenLinks wil dit museum daarom blijven ondersteunen.

Wat het onderwijs betreft, op dit punt staan we in grote lijnen achter het huidig gemeentebestuur. Een aandachtspunt is de reiskostenvergoeding voor jongeren die hun opleiding willen afronden in het volwassenonderwijs. Deze groep heeft geen recht op studenten-ov en de reiskosten kunnen voor sommigen een drempel vormen om deze optie te kiezen. Een ov-kaart vanuit de gemeente kan hier een (maatwerk-)oplossing zijn.

Bibliotheek

De bibliotheek wordt in het programma genoemd als locatie van het Informatiepunt Digitale Overheid en het Taalhuis, dat allerlei activiteiten organiseert om basisvaardigheden te oefenen. Daarmee is deze instelling onmisbaar voor de ontwikkeling van laaggeletterde IJsselsteiners en nieuwkomers. De bibliotheek blijft ook van belang als plek waar kinderen uit gezinnen waar niet wordt gelezen, in aanraking komen met boeken, en waar alle inwoners die niet (veel) boeken kunnen of willen kopen, terecht kunnen voor leesvoer.

IN DE RAAD

Verder willen we hier benoemen dat we onze doelen graag halen in samenwerking met andere partijen. Dat werkt prettiger en is ook nodig om tot gedragen besluiten te komen op de belangrijke onderwerpen die voorliggen. Daarbij willen we meer dualisme zien in de raad. Wanneer raadsleden van coalitiepartijen zich minder afhankelijk opstellen van het college, kan er vaker een echt gesprek ontstaan over voorstellen van oppositiepartijen en wordt het proces in de raad meer democratisch. Uiteraard is GroenLinks zelf ook van plan zich onafhankelijk te blijven opstellen in de raad, mochten wij toetreden tot een nieuwe coalitie.

IN DE REGIO

Tot slot willen wij hier nog iets zeggen over samenwerking in de regio, een kwestie die de komende tijd gaat spelen. GroenLinks is voor de uitkomst die het beste is voor IJsselstein en voor de doelen die wij nastreven. Het gaat allereerst om de vraag of de gemeente de dienstverlening aan haar inwoners op een voldoende niveau kan blijven leveren, en zo nee, of en hoe een samenwerking met andere gemeenten hier verbetering in kan brengen. GroenLinks denkt hier met name aan het groenbeheer, jeugdzorg en maatschappelijke ondersteuning en een voortvarende overgang naar schone energie. Wat er ook uit de beraadslagingen over regionale samenwerking gaat komen: het worden spannende tijden.

1. EEN PASSENDE WONING VOOR IEDEREEN

Een passende woning vinden is een recht, een basisbehoefte. Anno 2021 hebben veel mensen moeite in deze basisbehoefte te voorzien. Maar enkele groepen zijn wel bijzonder hard geraakt door het neoliberale woningenbeleid van de afgelopen twintig jaar. Dat beleid heeft geleid tot een afname van het aantal sociale huurwoningen en bijgedragen aan een onverantwoorde stijging van de huizenprijzen.

Hierdoor is een passende woning vinden bijna onmogelijk geworden voor mensen die nog geen koophuis hebben en ook geen rijke ouders. Deze groep verdient vaak te veel voor sociale huur en is aangewezen op middenhuurwoningen, waarvan er te weinig zijn. Wie wel in aanmerking komt voor sociale huur, moet vaak jaren wachten eer die aan de beurt is.

MEER SOCIALE WONINGEN

GroenLinks zet zich als eerste in voor deze laatste groep, mensen die zijn aangewezen op sociale huur. Onder hen bevinden zich starters, ouderen zonder of met een klein pensioen, zelfstandigen met een onzeker inkomen, uitkeringsgerechtigden, statushouders en mensen die voorheen beschermd woonden.

Er moet flink worden bijgebouwd worden om al deze groepen – de reguliere woningzoekenden en de zogeheten speciale doelgroepen – te helpen aan passende huisvesting. In 2019 dienden wij al een voorstel in om het aandeel sociale woningen in de Woonvisie voor IJsselstein te verhogen naar 30%. Het voorstel werd aangenomen. Maar gezien de ontwikkelingen is feitelijk een hoger percentage sociale nieuwbouw nodig. GroenLinks wil naar een aandeel van 40% sociale woningen bij nieuwbouw.

MEER MIDDENHUUR- EN BETAALBARE KOOPWONINGEN

Voor de grote groep die niet in aanmerking komt voor een sociale huurwoning, maar voor wie een reguliere koopwoning onbereikbaar is en particuliere huur te duur, moeten er middenhuurwoningen komen en zeer betaalbare koopwoningen.

Bouwen voor deze groep is, net zoals voor sociale huurders, belangrijk om een levendig IJsselstein te houden, met inwoners van verschillende leeftijden, beroepen en achtergronden. Naast de chirurg, de accountant en de hogeschooldocent moet ook de verpleegkundige, de politieagent en de timmerman een passende woning kunnen vinden in IJsselstein.

Koopgarantiewoningen voor starters

Wij ondersteunen starters op de woningmarkt waar dit kan. Dat doen we door meer sociale en middenhuur-woningen te bouwen, en door een koopgarantieregeling in IJsselstein te introduceren voor starters.

Een koopgarantiewoning koop je van een woningbouwcorporatie of projectontwikkelaar tegen een lagere prijs dan de marktwaarde. Als je de woning later wil verkopen, dan koopt de corporatie of ontwikkelaar je woning gegarandeerd terug. Het prijsvoordeel dat je kreeg bij de koop wordt dan verrekend met de korting die je kreeg bij aankoop van de woning.

WONINGEN VOOR KLEINE HUISHOUDENS

Zorgen voor passende woningen is niet alleen een kwestie van meer bouwen. Het is ook belangrijk om de woningen af te stemmen op de grootte van de huishoudens. Landelijk gezien bestaat nu al twee derde van de huishoudens uit mensen die met hun tweeën wonen of alleen.

Dit vraagt om meer kleine en flexibel in te delen woningen. Het vraagt ook om woonprojecten waarin mensen elkaar tegenkomen en voorzieningen delen. Dat is duurzaam en het helpt eenzaamheid te verlichten. Het delen van een tuin en bepaalde apparaten of een auto nodigt immers uit tot laagdrempelig contact tussen buurtgenoten.

Het hoeft bij deze kleinere woningen niet alleen te gaan om nieuwbouw. Waar het kan, moeten leegstaande gebouwen worden omgebouwd tot woningen. Dat zorgt ook voor een duurzamer gebruik van de schaarse ruimte.

Zelfstandigheid inwoners bevorderen

Het gebrek aan passende woonruimte heeft invloed op de zelfstandigheid van inwoners. Jongeren blijven noodgedwongen langer thuis wonen, ouderen blijven langer in de gezinswoning wonen omdat er te weinig woon-zorgeenheden zijn. Dit terwijl we jongeren graag in IJsselstein houden en ouderen langer zelfredzaam willen (en moeten) blijven.

Passende woningen bouwen voor oudere IJsselsteiners maakt ook doorstroming op de woningmarkt mogelijk. Zo kunnen er in IJsselstein honderden bestaande gezinswoningen beschikbaar komen voor gezinnen.

Ouderen ontzorgen

Dat ouderen lang blijven wonen in hun gezinswoning, heeft meer oorzaken dan het tekort aan passende woningen. Zo kan een woning kiezen en een verhuizing regelen voor ouderen voelen als een hele opgave.

GroenLinks wil daarom een verhuisadviseur of 'wooncoach' voor IJsselstein aanstellen. Deze adviseert, begeleidt en ondersteunt ouderen bij de zoektocht naar een kleinere woning, en kan hen ook ontzorgen bij taken als het doorgeven van adreswijzigingen en het oversluiten van het energiecontract.

Voor ouderen met een kleine beurs kunnen ook de kosten van een verhuizing een drempel vormen om de stap naar een andere woning te zetten. GroenLinks wil voor deze groep een verhuisvergoeding beschikbaar stellen die in ieder geval een deel van de kosten dekt.

KLIMAATNEUTRALE WONINGEN

Last but not least willen wij dat alle woningen klimaatneutraal worden gebouwd. Dat betekent circulaire materialen gebruiken, zonnedaken en warmtepompen installeren voor iedereen, en veel en gevarieerd groen in de wijk. Deze kant van het wonen komt nader aan bod in hoofdstuk 6, 'Een duurzame stad'. Daar worden ook woningbouwlocaties besproken.

PROGRAMMAPUNTEN WONEN

Bij wonen gaan we ons sterk maken voor:

- Een verdeling van 40% sociale huur en koop, 20% middenhuur en 40% reguliere koop bij nieuwbouwprojecten.
- Spreiding van sociale huurwoningen over verschillende wijken.
- Flexibele woningen voor jongeren, spoedzoekers, statushouders en arbeidsmigranten. Zolang er te weinig sociale huurwoningen zijn, zijn flexibele woningen gewoon hard nodig.
- Een redelijke vertegenwoordiging van speciale doelgroepen in socialehuurprojecten, inclusief flexwoningen: per complex 30% inwoners uit een speciale doelgroep.
- Vergroten van het aandeel huurwoningen dat specifiek wordt toegekend aan jongeren, door hierover het gesprek aan te gaan met Provides-GroenWest.
- Samenwerking met ontwikkelaars die bereid zijn ook voor de middenhuur (tot 1.000 euro) te bouwen.
- Koopwoningen voor starters die met een koopgarantieregeling worden aangeboden, mits deze woningen niet van de sociale woningvoorraad af gaan.
- Burgerinitiatieven op het gebied van wonen en zorg, door inwoners actief voor te lichten over de oprichting van zorgcoöperaties, en gemeentelijk vastgoed als eerste aan te bieden aan bewoners(-groepen) uit IJsselstein.
- Een verhuisadviseur die ouderen kan adviseren en ontzorgen bij het zoeken naar een passende woning.
- Hofjesbouw bij nieuwbouwprojecten en bouwprojecten waar huur- en koopwoningen, en grotere en kleinere woningen worden gemengd.
- Invoeren van een zelfbewoningsplicht voor kopers van woningen.
- Stimuleren van het opdelen van bestaande woningen. Daarvoor gaan we op zoek naar maatregelen die huisjesmelken kunnen voorkomen, zoals juridisch vast te

stellen voorwaarden van goed verhuurderschap en een zelfbewoningsplicht voor de eigenaar die zijn woning opdeelt.

- Sneller aanpassen van bestemmingsplannen, zodat bedrijfsgebouwen en agrarische gebouwen op afzienbare termijn kunnen worden omgebouwd tot woningen.

2. MENSELIJKE ZORG EN WELZIJN

De zorg wordt langzaamaan onbetaalbaar, liet een belangrijke Adviesraad (de WRR) september 2021 weten. Daarbij dacht de raad met name aan de toenemende vergrijzing en de stijgende kosten van nieuwe medicijnen en apparatuur. In IJsselstein voelen we nu vooral de kosten van de jeugdzorg. Dat hebben we gemeen met heel veel andere gemeenten. Een belangrijke oorzaak is de bezuiniging van 25% die het Rijk tegelijk met de decentralisatie van de jeugdzorg en maatschappelijke ondersteuning invoerde. Het antwoord op de tekorten is voorspelbaar: voornemens tot bezuinigingen.

JEUGDHULP

In IJsselstein heeft de coalitie besloten om vanaf 2020 tot 2024 tweeënhalf miljoen te bezuinigen (minder uit te geven) op de jeugdhulp. Minder uitgeven in het sociaal domein is op zich al weinig kansrijk, omdat de regelingen voor zorg en ondersteuning een open einde hebben. Dat wil zeggen, de gemeente mag een inwoner geen zorg weigeren omdat het budget op is. De gemeente heeft een zorgplicht jegens zijn inwoners.

GroenLinks vindt dat we ons moeten concentreren op die zorgplicht. Iedere inwoner, jong of oud, heeft recht op de zorg de ondersteuning die hij of zij nodig heeft om naar beste vermogen mee te doen op school, op het werk, en bij sport en sociale activiteiten. De voorgenomen bezuinigingen mogen er niet toe leiden dat jongeren (te lang) verstoken blijven van de juiste hulp. Wij denken hier ook aan kinderen van statushouders, van wie enkelen ernstig getraumatiseerd zijn.

MANTELZORG

Bezuinigingen in het sociale domein lijken ook niet passend omdat het beleid voor zorg en ondersteuning al zuinig was. Al tien jaar geldt immers het liberale adagium van de zelfredzaamheid of eigen kracht. Wie aanklopt voor zorg of ondersteuning, krijgt eerst het advies eens te kijken of een naaste of buur niet kan helpen.

GroenLinks is niet tegen mantelzorg, burenhulp en andere vormen van onderlinge zorg en aandacht. Als inwoners ervoor kiezen en het aankunnen, kan het familiebanden versterken of de sociale samenhang in een buurt. Ook vinden wij een informele, maar door professionals begeleide, vorm van ondersteuning als buurtgezinnen echt een aanwinst voor de jeugdhulp.

Maar op mantelzorgers rust vaak een zware last. Mantelzorgers zien zichzelf niet altijd als zodanig – ze handelen vaak vanuit het gevoel van ‘dat doe je toch voor je naaste’ - maar velen van hen dreigen overbelast te worden nu er meer zorg op hen neerkomt. Daarom is het belangrijk dat Pulse de mantelzorgers goed in beeld krijgt en houdt.

Dat is niet alleen nodig om de mantelzorgwaardering te kunnen verstrekken, het is ook en vooral nodig om te zorgen dat iedere mantelzorg op de hoogte is van de hulp die zij of hij kan krijgen, zoals vervangende mantelzorg, respijtzorg en de gratis ov-pas voor begeleiders van zieken.

Mantelzorgers in beeld krijgen is ook nodig om te kunnen zien of ze het redden en waarmee ze geholpen kunnen worden. Zoals het nu is, kan de ondersteuning van mantelzorgers in IJsselstein beter. Zo zijn er te weinig mogelijkheden voor vervangende zorg (respijtzorg). Samenwerken met buurgemeentes kan hier uitkomst bieden. Wij denken dan met name aan Nieuwegein.

Wat veel mantelzorgers zelf aangeven bij het mantelzorgsteunpunt van Pulse, is dat ze met name hulp kunnen gebruiken bij regeltaken, zoals uitzoeken welke zorgregeling van toepassing is, Wmo, Zorgverzekeringswet of Wet Langdurige zorg. Dit is bij uitstek een taak voor een mantelzorgmakelaar.

Een mantelzorgermakelaar is goed thuis in alle regelingen waar hulpbehoevenden en mantelzorgers mee te maken krijgen en kan hen bijstaan bij het aanvragen van regelingen. Pulse zal binnenkort ook over een mantelzorgmakelaar beschikken, want de huidige mantelzorgconsulent van de stichting volgt in 2021 een training tot mantelzorgmakelaar.

Daarmee zullen de diensten van de mantelzorgmakelaar echter nog niet bereikbaar zijn voor iedereen. Die diensten worden namelijk alleen vergoed in de (duurdere) aanvullende verzekeringen. GroenLinks wil dat er een financiële oplossing komt voor mantelzorgers die niet verzekerd zijn voor de mantelzorgmakelaar.

Die oplossing kan zijn om de mantelzorgmakelaar op te nemen in de collectieve ziektekostenverzekering die IJsselstein aanbiedt aan minima. Het loont de moeite hier werk van te maken, want mantelzorgers leveren een belangrijke bijdrage aan de zorg in IJsselstein en vervangen deels professionele zorg. Zorgen dat zij die zorg kunnen blijven geven zonder dat ze zelf onderuitgaan, is in ieders belang.

Tot slot willen we dat er een vaste vertrouwenspersoon komt voor mantelzorgers. Een bekend gezicht waar ze terecht kunnen voor morele ondersteuning en ook met praktische vragen.

HULP IN DE HUISHOUDING

Hulp in de huishouding blijft een belangrijke voorziening voor inwoners. Onder meer omdat ouderen en kwetsbaren langer thuis moeten blijven wonen en er lang niet altijd een mantelzorger is om (ook) huishoudelijke hulp te bieden.

Helaas komt de kwaliteit en continuïteit van de professionele hulp de laatste jaren vaker in het gedrang door personeelstekorten. Daarnaast kost de hulp de gemeente meer sinds de inkomensafhankelijke bijdrage is afgeschaft met de invoering van het abonnementstarief in 2019.

Toch blijft GroenLinks erop aandringen dat de hulp ruimhartig wordt toegekend en de gemeente kwaliteit voorop stelt bij de keuze van een zorgonderneming. Kwaliteit zit ook in het aantal uren en in continuïteit: niet steeds een ander gezicht. Waar het kan, kiest de gemeente een zorgaanbieder die werkt met vaste krachten.

Een vaste thuiszorgmedewerker is van belang omdat deze problemen vroegtijdig kan signaleren. Verder is het goed te bedenken dat voor sommigen de zorgmedewerker de enige persoon is die ze spreken op een dag. Dat is niet iets om op te bezuinigen.

De gemeente ziet erop toe dat cliënten niet te snel worden overgeplaatst naar de Wet langdurige zorg. Dit kan gebeuren als cliënten op de wachtlijst komen van een verpleeghuis (of ggz-instelling), terwijl ze nog maanden thuis blijven wonen. Vanuit de Wlz is er minder budget voor thuishulp en dagbesteding: de zogenoemde zorgval.

GRENZEN AAN DE ZELFREDZAAMHEID

De aandacht voor zelfredzaamheid heeft ook een keerzijde. Veel inwoners missen hulp waar ze recht op hebben omdat de regelingen voor hen onduidelijk zijn of omdat zij te veel afstand voelen tot instanties. GroenLinks vindt dit onaanvaardbaar. Iedereen moet de kans krijgen volwaardig deel te nemen aan de samenleving.

Onafhankelijke cliëntondersteuner

GroenLinks wil inwoners daarom actief en laagdrempelig informeren over regelingen en hen helpen deze aan te vragen. Dit is bij uitstek de taak van de onafhankelijk cliëntondersteuner of 'meedenker'. Wij willen dat de gemeente gaat samenwerken met een of twee onafhankelijk cliëntondersteuners. Inwoners die bij de gemeente of het sociaal of jeugdteam aankloppen voor hulp, moeten standaard op de hoogte worden gebracht van de hulp die deze ondersteuners kunnen bieden.

Sociale ombudsman

Ook pleiten wij voor een ombudsman voor het sociaal domein, waar inwoners zich gehoord voelen met klachten en vragen over de jeugdhulp en huishoudelijke en maatschappelijke ondersteuning. Een ombudsman met vergaande bevoegdheden, die raad en college gevraagd en ongevraagd kan adviseren op basis van ontvangen signalen.

Werken aan basisvaardigheden

Dat inwoners moeite hebben de hulp te vinden die ze nodig hebben en waar ze recht op hebben, komt vaak ook door achterstanden in basisvaardigheden. In IJsselstein heeft 10% van inwoners moeite met lezen, schrijven, rekenen, of werken met de computer.

GroenLinks hecht veel waarde aan een goede en toegankelijke ondersteuning bij de ontwikkeling van basisvaardigheden voor inwoners die dat nodig hebben. De activiteiten van het Taalhuis, zowel voor kinderen als volwassenen, moeten volop worden gesteund door de gemeente.

Wij zijn ook blij met het Informatiepunt Digitale Overheid, dat in 2021 van start ging in de bibliotheek. Inwoners kunnen hier hulp krijgen bij het invullen van digitale formulieren. Ook worden ze er gewezen op regelingen waar ze gebruik van kunnen maken. Het is belangrijk dat dit informatiepunt goed wordt en blijft bemenst, en dat de hulp die er wordt verleend, bekend wordt onder de inwoners die er het meest mee geholpen zouden zijn.

Instellingen en zorgverleners kunnen cliënten die minder geletterd zijn of om een andere reden moeite hebben met bepaalde taken, ook wijzen op Vraagapp. Op deze toegankelijke tool kunnen mensen vragen stellen over uiteenlopende onderwerpen, van koken tot regels en wetten. De vragen worden beantwoord door deskundige vrijwilligers.

SOCIALE SAMENHANG

Iedere inwoner moet zich thuis kunnen voelen in IJsselstein. Dat is makkelijker gezegd dan gedaan. LHBTI-jongeren groeien niet altijd op in een omgeving die openstaat voor hun seksuele oriëntatie of gender, immigranten uit moslimlanden en hun kinderen worden vaak met argwaan bekeken, mensen van Afrikaanse afkomst worden niet altijd met respect behandeld, en vaak onderschat. Dit laatste geldt ook voor mensen met een beperking.

De gemeente moet doen wat in zijn vermogen ligt om inwoners van divers pluimage tot hun recht te laten komen. Dat kan door in het eigen personeelsbeleid werk te maken van diversiteit. Het kan ook door aandacht te geven aan de landelijke coming out-dag en andere openbare uitingen van solidariteit met groepen die discriminatie ervaren. Denk hier aan een niet-zwarte knecht van Sinterklaas, felicitaties voor het Suikerfeest, de keuze voor de aanspreekvorm 'ouders' in plaats van 'vader' of 'moeder'. Het is belangrijk om als plaatselijke overheid uit te dragen dat minderheden er mogen zijn.

Werk maken van diversiteit doe je ook door fysieke drempels in gebouwen en op straat weg te nemen voor mensen die slecht ter been zijn. Zo bevorder je dat ouderen eropuit blijven gaan en mensen blijven ontmoeten. Ook dat bevordert de sociale samenhang. GroenLinks heeft in 2017 bij inwoners geïnventariseerd wat zij als hindernis ervaren, en op basis hiervan een Hindernisnota opgesteld. De knelpunten uit deze nota zijn nog niet alle opgelost. Wij gaan erop letten dat de resterende punten worden aangepakt bij de uitvoering van het Mobiliteitsplan 2020-2030.

Investeren in jongeren

De sociale samenhang in IJsselstein wordt ook bedreigd door de kloof tussen arm en rijk. Deze is de laatste jaren groter geworden, onder meer als gevolg van de coronacrisis. Vooral jongeren ondervinden hier de gevolgen van. GroenLinks wil daarom dat er veel aandacht wordt besteed aan oudere kinderen en jongeren.

Om te beginnen moeten we er alles aan doen om schooluitval of werkeloosheid onder deze groep te voorkomen. Dat is in het belang van de jongeren zelf, maar ook van de samenleving: een jongere die tot zijn recht komt op school, in een stage of baan, zal minder snel het criminele pad op gaan of anderszins afglijden.

Hier kan het regionale Jongerenloket, dat jongeren versneld naar werk of scholing wil begeleiden, een belangrijke bijdrage leveren. Dit loket heeft sinds de oprichting al goede resultaten behaald en GroenLinks onderschrijft dan ook van harte de keuze om dit loket vanaf 2022 structureel te financieren.

Veel jongeren hebben ook behoefte aan een stageplek. Zo'n plek vinden was voor de coronacrisis al lastig, maar tijdens de lockdowns werd het echt een groot probleem. Jongeren in het beroepsonderwijs stonden letterlijk stil in hun schoolloopbaan doordat ze geen stage konden lopen. GroenLinks wil dat gemeente, bedrijven en instellingen in IJsselstein de handen ineen slaan om stageplekken voor met name mbo-studenten te creëren.

Werken aan sociale veiligheid

Volgehouden aandacht voor jongeren is nodig omdat groepsdruk, snel geld en de kloof tot andere, rijkere groepen, een deel van hen blijven verleiden om het verkeerde pad op te

gaan. Hoe eerder we jonge criminelen in beeld krijgen, hoe beter. GroenLinks wil daarom dat de informele sociale controle in de buurt weer wordt georganiseerd, de oren en ogen van de wijk.

Wij denken bij deze sociale controle niet aan preventieve buurtapps, maar aan bewoners die contacten onderhouden in de wijk en vandaaruit jongeren kunnen aanspreken of problemen kunnen signaleren. Hierbij kunnen de bewonersgroepen een belangrijke rol spelen.

Daarnaast gaan we door op de ingeslagen weg met het integrale wijkteam. In dit team werken bewoners, gemeente, jongerenwerkers en politie samen om de leefomgeving veiliger te maken. Daarbij wordt zowel ingezet op het luisteren naar jongeren en het organiseren van alternatieve activiteiten, als op toezicht houden en straffen bij misdragingen.

Inzetten op zachte krachten

De laatste tijd zijn er meer aanwijzingen gekomen dat inzetten op de zachte krachten, en minder op politie-inzet, effectief kan zijn om jongeren op het rechte pad te houden. In Amsterdam bijvoorbeeld bleef het ten tijde van de avondklokrellen in 2021 relatief rustig, terwijl in Eindhoven jongeren de binnenstad afbraken. De verklaring? Buurtbewoners en ouders waren op tijd, in groten getale en duidelijk herkenbaar aanwezig op de plekken waar jongeren zich verzamelden.

Dit voorbeeld geeft aan dat het belangrijk is om ouders te betrekken bij het werken aan een veilige wijk, en dat we volop moeten blijven inzetten op jongerenwerkers en betrokken bewoners. Ogen en oren in de wijk helpen niet alleen om wangedrag van jongeren te voorkomen, het maakt het ook mogelijk om tijdig maatregelen te nemen als jongeren school verzuimen, dag in dag uit buiten rondhangen of dreigen te vereenzamen.

VLUCHTELINGEN EN STATUSHOUDERS

GroenLinks heeft een open houding naar de wereld. Dat houdt onder meer in dat erkende vluchtelingen welkom zijn in IJsselstein. Zij zijn niet voor niets uit hun land gevlucht. Wij willen dat de gemeente het beroep dat het Rijk op haar doet voor de opvang van statushouders ruimhartig uitvoert.

Het beleid moet erop gericht zijn statushouders zo snel mogelijk te laten integreren in de IJsselsteinse samenleving. Scholing, begeleiding en werk zijn daarbij sleutelwoorden. En uiteraard moeten de statushouders een adequaat dak boven hun hoofd krijgen.

In IJsselstein werken verschillende organisaties aan de integratie van nieuwkomers. Naast onder andere het Sociaal team, Provides en Werk en Scholing Statushouders – en niet te vergeten: betrokken inwoners – levert Vluchtelingenwerk een onmisbare bijdrage aan de opvang en begeleiding van nieuwkomers. GroenLinks draagt Vluchtelingenwerk een warm hart toe en werkt waar mogelijk samen met deze organisatie.

PROGRAMMAPUNTEN ZORG EN WELZIJN

In het sociaal domein gaan we ons sterk maken voor:

- Verlenen van de zorg die nodig is bij jeugdhulp. Ook aan getraumatiseerde kinderen uit statushouders-gezinnen. Hierbij werken we samen met vluchtelingenwerk en scholen.
- Opnemen van de mantelzorgmakelaar in de collectieve ziektekostenverzekering voor minima die de gemeente aanbiedt.
- Uitbreiden van de mogelijkheden voor vervangende zorg (respijtzorg), door samenwerking te zoeken met Nieuwegein.
- Een of twee onafhankelijk meedenkers (cliëntondersteuners) bij de gemeente, die inwoners proactief adviseren over de Wmo- en Jeugdzorg-regelingen die voor hen van toepassing kunnen zijn.
- Een ombudsman voor het sociaal domein, waar inwoners terecht kunnen met al hun klachten en vragen over jeugdhulp of huishoudelijke en maatschappelijke ondersteuning.
- Een regenboogpad op de Overtoom, als zichtbaar teken dat minderheden er mogen zijn in IJsselstein.
- Stageplekken voor mbo-leerlingen, door als gemeente de handen ineen te slaan met instellingen en bedrijven in IJsselstein.
- Versterken van de informele sociale controle, door zowel ouders als andere bewoners weer te betrekken bij de veiligheid in wijken.

3. EERLIJK DELEN

GroenLinks vindt dat de rijkdom die wij hebben, eerlijker verdeeld kan worden. Daarbij denken we om te beginnen aan kinderen en jongeren. Hun kansen worden nog te vaak bepaald door het milieu waar ze uit komen. In IJsselstein groeien nu zo'n vierhonderd kinderen op in armoede. De gemeente moet al het mogelijke doen om deze kinderen de ondersteuning te geven die zij nodig hebben om volop mee te kunnen doen.

Ook andere inwoners in de problemen vragen om gerichte aandacht. Die is nodig om te zorgen dat ze uit de schulden blijven of komen en hen te helpen aan betaald werk of een andere zinvolle dagbesteding.

INTEGRAAL MINIMABELEID

In IJsselstein ontvangen zo'n 500 inwoners een bijstandsuitkering. Een groot deel van hen maakt ook gebruik van mimimaregelingen en schuldhulpverlening. Van die laatste voorzieningen maken ook zzp'ers en andere zelfstandigen en werknemers gebruik die te weinig verdienen met hun werk en/of in de schulden zitten.

Werkeloosheid en financiële nood veroorzaken stress bij en hebben daarmee veel invloed op het functioneren van een gezin en de individuele leden daarvan. GroenLinks wil daarom meer samenwerking zien tussen de werkcoaches van de WIL (Werk en Inkomen Lekstroom) en medewerkers van het sociaal team en jeugdteam.

Deze samenwerking is ook een doel van het lokaal werkteam, dat in 2019 is opgericht om IJsselsteiners met een afstand tot de arbeidsmarkt beter te kunnen begeleiden naar betaald werk of een andere bijdrage aan de maatschappij. De samenhangende aanpak van dit werkteam moet echter nog verder worden ontwikkeld.

Speciale aandacht voor kinderen

Een samenhangende aanpak van de problemen van een arm gezin is belangrijk om de kinderen uit dat gezin in beeld te krijgen en hen te helpen zich goed te ontwikkelen, ondanks de problemen thuis.

Die hulp is hard nodig, want de gevolgen van armoede zijn ernstig. In het uiterste geval kan het leiden tot uithuiszetting van kinderen, zoals helaas te vaak is gebeurd bij slachtoffers van de Toeslagaffaire. Maar meestal bestaan de gevolgen van armoede 'gewoon' uit een slechtere gezondheid, kortere levensduur, minder sociale contacten.

Kinderen uit arme gezinnen profiteren minder van het onderwijs, doordat ze niet de juiste schoolspullen hebben, er geen geld is voor bijles en voor verjaardagen, ze vaak zonder ontbijt naar school gaan, een lager schooladvies krijgen.

Armoede belemmert kinderen niet alleen in hun ontwikkeling, het zorgt ook voor een kloof met andere, meer welvarende kinderen. Een kloof die zich voortzet als ze volwassen zijn, en die extra diep kan zijn voor kinderen uit migrantengezinnen. En helaas bestaat een meerderheid van de langdurig arme gezinnen uit migrantengezinnen, naast

eenoudergezinnen. Voor alle langdurig armen geldt dat armoede makkelijk erfelijk kan worden.

Deelname bevorderen

Om zich goed te kunnen ontwikkelen en erbij te horen, moeten kinderen kunnen deelnemen aan schoolexcursies, sportverenigingen, toneel-, teken- of muziekles en andere expressieve activiteiten.

De Stichting Leergeld doet in IJsselstein goed werk op dit gebied. De stichting doneert fietsen, en i-pads en printers aan arme kinderen die naar het vo gaan. Daarnaast helpt deze kinderen met donaties van bijvoorbeeld sportschoenen en korting op of gratis deelname aan sport- en cultuuractiviteiten.

Door de inspanningen van de Stichting Leergeld, samen met de kortingen die de U-pas verschaft, kunnen veel kinderen in IJsselstein meedoen. GroenLinks vindt het dan ook belangrijk dat de Stichting Leergeld in de toekomst ruimhartig blijft gesubsidieerd.

Investeren in jongeren

Ook jongeren vragen om speciale aandacht. In hoofdstuk 2 van dit programma schreven we al dat we al het mogelijke moeten doen om schooluitval of werkeloosheid onder jongeren te voorkomen. Dat is in het belang van de jongeren zelf, maar ook van de samenleving: een jongere die tot zijn recht komt op school of in een baan, zal minder snel het criminele pad op gaan of anderszins afglijden.

Daarom moeten we blijven inzetten op jongerenwerkers, ouders en bewonersgroepen. Ogen en oren in de wijk helpen niet alleen om wangedrag van jongeren te voorkomen, het maakt het ook mogelijk om tijdig maatregelen te nemen als jongeren school verzuimen, dag in dag uit buiten rondhangen of dreigen te vereenzamen.

Armoederegisseur

Tijdig actie ondernemen bij signalen dat jongeren afglijden, vraagt om een regisseur. GroenLinks is voorstander van een armoederegisseur bij de gemeente. Een van de taken van die regisseur kan zijn om op grond van wat hij of zij hoort van de ogen en oren van de wijk, en eventueel samen met een leerplichtambtenaar, gericht aan het werk te gaan met jongeren die dreigen af te glijden.

Het doel zal dan zijn om, eventueel samen met de leerplichtambtenaar, de jongere weer naar school te sturen of aan een stage of baan te helpen. En die begeleiding naar school of werk mag best een dwingend karakter hebben.

DE WEG WIJZEN NAAR FINANCIËLE HULP

Een groot deel van de bijstandontvangers maakt ook gebruik van minimaregelingen en schuldhulpverlening, meldden wie hiervoor. Dit betekent echter niet dat veel mensen de regeling vinden waar ze recht op hebben. Het meest gebruikt wordt de U-pas. Hier maakte in 2020 85% van de bijstandsgerechtigden gebruik van. Van de bijzondere bijstand daarentegen maakte in dat jaar maar 16% van de mensen gebruik die daarvoor in aanmerking komen.

Het is niet zo wonderlijk dat inwoners de weg niet vinden naar financiële regelingen waar ze recht op hebben. Ook hier speelt het adagium van de zelfredzaamheid, dat al zeker sinds 2010 leidend is in het sociaal domein, hulpbehoevende inwoners parten. Velen van hen hebben niet de opleiding, de taalvaardigheid of de moed om zelf onderzoek te doen naar regelingen. Toch wordt dat van hen verwacht.

Het helpt ook niet dat de diverse financiële regelingen verspreid zijn over uiteenlopende instanties. Naast Werk en Inkomen Lekstroom, 'de WIL', die onder andere de bijstand verstrekt, is er de stichting Leergeld die ondersteuning biedt voor schoolspullen en sport- en cultuurdeelname; de Stichting Urgente Noden Lekstroom (SUN), die er voor plotselinge noden is; en Financiën op orde bij Pulse, dat inwoners helpt overzicht te krijgen over de eigen financiële situatie.

Uit interviews met mensen die leven in armoede komt het gebrek aan overzicht op regelingen en instanties ook als een knelpunt naar voren. Andere punten die de geïnterviewden noemden, zijn een gebrek aan maatwerk, het feit dat aanvragen ieder jaar opnieuw moeten worden gedaan, de lange wachttijden voor een beslissing, de moeilijke taal in formulieren.

Geldloket

GroenLinks wil dat meer inwoners de financiële ondersteuning krijgen waar ze recht op hebben. Omdat arme inwoners zoals gezegd vaak niet weten waar ze moeten zijn en welke hulp ze kunnen krijgen, moet er een fysiek 'Geldloket' komen waar inwoners met al hun geldproblemen of inkomensvragen terecht kunnen. De mensen achter dat loket nemen de vraagsteller bij de hand en gaan aan het werk. Ze zeggen niet 'u moet daar en daar zijn', maar 'kom, wij gaan er samen op af', en begeleiden de cliënt tot aan de beslissing.

Die beslissing moet er binnen een paar weken zijn. Mensen kunnen niet maanden wachten op het besluit of hun reiskosten wel of niet worden vergoed. De procedures moeten korter

en overzichtelijker worden. Daarbij helpt het als alle aanvragen terecht komen bij mensen die kunnen beslissen of de aanvraag digitaal of persoonlijk afgehandeld kan worden.

Daarnaast moet de gemeentewebsite zo ingericht zijn dat inwoners door een paar simpele vragen te stellen op het spoor van dat geldloket worden gezet. Daarbij moet ook gezorgd worden dat de betreffende knop niet naar beneden zakt op de homepage als die knop niet zo vaak wordt aangeklikt. De doelgroep voelt al een drempel om informatie te zoeken. Als mensen ook nog helemaal naar beneden moeten scrollen, is de kans groot dat ze de knop niet vinden - en deze nog verder zakt.

Armoede signaleren

Van belang is ook dat armoede op tijd wordt gesignaleerd, zodat schulden zich niet onnodig blijven opstapelen. WIL volgt hiervoor de aanpak Vroegsignalering. Bij dit project krijgen mensen die een betalingsachterstand hebben bij vaste lasten, een aanbod om eens te komen praten. Zijn er aanwijzingen dat de situatie ernstig is, zoeken WIL-medewerkers de mensen ook zelf op.

GroenLinks vindt dat mensen waarbij een sterk vermoeden van schulden bestaat, altijd moeten worden opgezocht. De meeste mensen met schulden schamen zich namelijk daarvoor en zoeken een gesprek over hun geldproblemen niet zelf op. Het is beter mensen thuis op te zoeken en in het gesprek duidelijk te maken dat je hen wil helpen.

Naast de vroegsignaleringsaanpak van de professionals van WIL zien wij ruimte voor een stadsbreed netwerk van instellingen die armoede kunnen signaleren. Het helpt als scholen, kerken, Pulse, het sociaal team en de GGD eenzelfde richtlijn 'Hoe om te gaan met signalen van armoede' volgen. Ook particuliere initiatieven als de Voedselbank, de Stichting LeerGeld, de Stichting Urgente Noden en de liefdadigheidsinstellingen van de kerken kunnen hierin een rol spelen. Een aantal van deze instellingen doe dit ook al actief.

Er moet een instantie komen die de regie neemt bij het opvolgen van signalen van armoede en schulden, vergelijkbaar met de helaas gestopte achter-de-voordeur-aanpak. Een armoederegisseur kan het initiatief hiertoe nemen.

MENSELIJKE MAAT

Het tweede spoor dat GroenLinks volgt bij de armoedebestrijding is dat van de menselijke maat. Het star vasthouden aan regels moet worden doorbroken. Ook bij de uitkeringen moet meer maatwerk geleverd worden. De bijzondere bijstand, de langdurigheidstoeslag én de individuele inkomensbijstand zijn daar bij uitstek geschikt voor.

Iemand die in de bijstand zit en een baantje voor een paar uren kan krijgen, moet je niet op zijn uitkering korten. Iemand die een tas met boodschappen of kinderkleertjes van burens en/of familieleden krijgt, ook niet. Het starre vasthouden aan de percentages van het sociale minimum moet worden losgelaten. Er moet gekeken worden wat iemand nodig heeft om de noodzakelijke kosten van zijn huishouden te dekken.

In aansluiting hierop willen wij dat de kostendelersnorm met meer menselijkheid wordt toegepast. Die norm zorgt er nu voor dat kinderen van bijstandsgerechtigde ouders soms op straat komen te staan, omdat de ouder wordt gekort op de uitkering als een inwonend kind 21 wordt. Lang niet alle eenentwintigjarigen hebben een eigen inkomen, of voldoende inkomen om die korting te compenseren.

De kostendelersnorm werkt ook het samenwonen tegen van uitkeringsgerechtigde geliefden en van familieleden die voor elkaar willen zorgen. Daarmee werkt de norm feitelijk de zorg voor elkaar tegen die zo belangrijk is in hetzelfde overheidsbeleid als waar die norm deel van uitmaakt. En natuurlijk draagt de norm zo ook bij aan de woningnood. GroenLinks wil onderzoeken of er maatwerkoplossingen mogelijk zijn voor situaties waarin de kostendelersnorm bijzonder nadelig uitpakt.

Kijkend naar maatwerk in het uitkeringsbeleid, kan ook bij de WIL de aanpak verbeterd worden. Wij denken dan vooral aan de mogelijkheid van fysiek contact voor het aanvragen van regelingen en de eventuele vervolgstappen. Alles moet tegenwoordig digitaal. Het is bekend dat dit voor veel mensen die in armoede leven, een probleem is.

Tot slot willen we dat alle formulieren in begrijpelijke taal worden geschreven, waar mogelijk ook met gebruik van afbeeldingen of pictogrammen. De gemeente is op de goede weg met de cursussen begrijpelijk schrijven voor ambtenaren. Formulieren vragen om een eigen, deskundige aanpak, want hier krijgt echt iedere inwoner mee te maken.

BEGELEIDEN NAAR WERK

Geen werk hebben is een belangrijke oorzaak van armoede. Maar werk is ook meer dan in je inkomen voorzien. Het brengt je in contact met mensen, is goed voor het zelfvertrouwen en stimuleert je om je verder te ontwikkelen.

Maar hoe belangrijk werk ook is, werkeloosheid is helaas niet altijd op de gewenste manier op te lossen. Iedereen aan het werk krijgen, gaat niet lukken. Iedereen aan passend werk helpen of aan werk dat voldoende opbrengt om van te leven, zal ook niet altijd lukken.

GroenLinks denkt wel dat er met maatwerk meer bereikt kan worden. Dat geldt ook voor de aanpak van werkeloosheid onder jongeren. De armoederegisseur kan bij de begeleiding van die laatste groep een belangrijke rol spelen. Naast of vooraf aan het Jongerenloket bij de WIL, dat jongeren snel begeleidt naar een opleiding of baan.

Begeleiding van werkzoekenden met een grote afstand tot de arbeidsmarkt

In de cliëntenbestanden van de WIL zaten in 2021 vooral nog mensen die moeilijk tot zeer moeilijk aan een baan komen. Het gaat om mensen die door hun opleiding, werkervaring, taalbeheersing, mentale problemen of leeftijd een 'grote afstand tot de arbeidsmarkt hebben'. Een derde van deze groep bestond uit statushouders.

In IJsselstein is in 2019 het Lokaal werkteam opgericht om de eigen inwoners met een grote afstand tot de arbeidsmarkt te begeleiden naar betaald werk of een andere vorm van deelname aan de maatschappij. Voor het werkaanbod in IJsselstein is er sinds 2019 het werkgeversservicepunt 'IJsselstein werkt', dat bijzondere aandacht heeft voor moeilijk bemiddelbare werkzoekenden.

GroenLinks ziet de kracht van deze lokale aanpak van participatie. Wij merken wel op dat 'IJsselstein werkt' – ook een plaatselijke vacaturewebsite – goed moet samenwerken met de andere werkgeversservicepunten van de Utrechtse Werktafel. Zicht op het brede werkaanbod in de regio is nodig om voldoende werkzoekenden met een afstand tot de arbeidsmarkt aan werk te helpen.

GroenLinks wil dat de helft van deze werkzoekenden de komende termijn een baan krijgt. Wij hebben er vertrouwen in dat WESS, Werk en Studie Statushouders, hier een belangrijke bijdrage aan gaat leveren. WESS is mede-oprichter van 'Ijsselstein werkt' en heeft in Ijsselstein al meer statushouders aan een baan geholpen dan in veel andere plaatsen is gelukt.

Beschut werk

Ook Ijsselsteiners met een beperking hebben recht op een werkplek waar ze een bijdrage kunnen leveren aan de maatschappij en een eigen inkomen verdienen. GroenLinks vindt dat de gemeente garant moet staan voor voldoende werkplekken voor beschut werk. Dat kan bij WerkWijss en ook bij andere organisaties, waaronder de gemeente zelf. Wachtlijsten zijn niet acceptabel.

Daarnaast hechten wij aan een vaste, herkenbare werkgever voor de beschut werkenden. De als tijdelijk bedoelde constructie met Avres, die in 2021 werd aangehouden, moet niet structureel worden.

VRIJWILLIGERSWERK

GroenLinks draagt het vrijwilligerswerk een warm hart toe. Veel stichtingen en verenigingen kunnen niet zonder. En vrijwilligerswerk geeft zin aan het leven, verzacht eenzaamheid, bevordert de gemeenschapszin en maakt dat honderden activiteiten in de sport, kunst, levensbeschouwing en recreatie tot bloei kunnen komen. Genoeg redenen om vrijwilligerswerk te waarderen en waar nodig te ondersteunen.

We moeten er echter voor waken dat betaald werk wordt verdrongen door vrijwilligers. Werkzoekenden die dat willen, moeten in de gelegenheid worden gesteld om een deel van hun tijd vrijwilligerswerk te doen bij non-profit organisaties. Maar werkzoekenden mogen niet verplicht worden ingezet voor vrijwilligerswerk.

Het belang van Pulse

GroenLinks draagt de stichting Pulse een warm hart toe. Er is echter een onmiskenbare trend gaande waarbij deze welzijnsorganisatie, met een kleine staf van professionals en inmiddels meer dan 500 vrijwilligers, steeds meer welzijnstaken voor de gemeente uitvoert.

Dat betekent dat het welzijn in Ijsselstein in toenemende mate afhankelijk wordt van de beschikbaarheid van vrijwilligers. Die moeten goed voor hun taken toegerust zijn en goed begeleid worden. Ten minste dient de kwaliteit van de werkzaamheden te zijn geborgd. GroenLinks is daarom sceptisch over bezuinigingen op de budgetten voor Pulse. Die zullen direct leiden tot afbouw van de dienstverlening.

Wij hechten veel waarde aan een hoog welzijnsvoorzieningenniveau. Pulse moet de middelen krijgen die nodig zijn om dat niveau op peil te houden.

PROGRAMMAPUNTEN WERK EN INKOMEN

Bij Werk en Inkomen gaan we ons inzetten voor:

- Een armoederegisseur die contact houdt met de ogen en oren in de wijk en de samenwerking regelt tussen instanties die armoede kunnen signaleren. De armoederegisseur kan ook een rol spelen bij het begeleiden (of sturen) van jongeren naar een opleiding of baan.
- Een Geldloket bij de gemeente, waar inwoners terecht kunnen met al hun vragen over inkomensregelingen. De loketbeambte begeleidt de vrager naar de juiste regeling, helpt deze zo nodig met het aanvragen ervan en begeleidt hem of haar tot aan de beslissing.
- De menselijke maat bij beslissingen over inkomenssteun: een klein bijbaantje moet kunnen met behoud van uitkering, een tas boodschappen krijgen ook.
- Maatwerk bij het toepassen van de kostendelersnorm: bij bijstandsgerechtigden die gaan samenwonen, wordt de kostendelersnorm het eerste half jaar niet toegepast, bij inwonende jongvolwassen kinderen van ouders die in de bijstand zitten, verschuift de leeftijdsgrens waarop de kostendelersnorm van toepassing wordt, van 21 naar 27 jaar.
- Een goede samenwerking van 'Ijsselstein werkt' met de andere werkgeversservicepunten van de arbeidsmarktregio Utrecht (de Utrechtse Werktafel), om zicht te houden op het vacature-aanbod van deze servicepunten.
- Alertheid op bezuinigingen op Pulse: deze stichting bepaalt het niveau van de welzijnsvoorzieningen in Ijsselstein.

5. EEN GROENE EN GEZONDE STAD

Als de beperkingen ten tijde van de coronapandemie iets duidelijk hebben gemaakt, dan is dat het belang van een groene leefomgeving. Tijdens de lockdowns in 2020 en 2021 waren zo veel mensen in het IJsselsteinse bos te vinden, dat je ook daar je best moest doen om afstand te houden.

Ook elders in de het buitengebied zag je meer mensen wandelen en fietsen. Beide activiteiten zijn goed voor lichaam en geest. En voor wie op de kleintjes moet letten, zijn ze ook beter betaalbaar dan de sportschool.

FIETS- EN WANDELPADEN VERBETEREN

Het is voor GroenLinks dus geen vraag of je wandelen of fietsen moet stimuleren. Wat we ons wel afvragen, is waarom de fietspaden in het buitengebied van IJsselstein zo slecht zijn onderhouden, vergeleken met die in omliggende gemeenten. Kijk naar het fietspad langs Marnemoende, of het fietspadje van Knollemanshoek naar Blokland.

Wij vinden dat de fietspaden in IJsselstein beter moeten worden onderhouden, en dat er de komende jaren minstens één fietsverbinding bij moet komen. Uiteraard willen we dat deze voldoet aan de eisen van de tijd: breed genoeg om ruimte te bieden aan de uiteenlopende snelheden van moderne fietsen. Ook is het tijd dat er fietsparkeerplekken komen bij het IJsselsteinse bos.

Ook de wandelaar kan in IJsselstein meer tegemoet worden gekomen. Wandelen was al in opkomst voor de corona-epidemie, en in de lockdowns zijn er alleen maar wandelaars bijgekomen. GroenLinks waardeert de nieuwe markering van het jaagpad naar de IJssel, dat nu duidelijker zichtbaar is als wandelroute. Ook de nieuwe verbinding voor voetgangers naar het IJsselsteinse bos die naar verwachting eind 2022 gereed komt, is een belangrijke stap vooruit, die ervoor zal zorgen dat meer inwoners lopend naar dit bos gaan.

Maar er kan meer worden gedaan om wandelen in het buitengebied veiliger en aantrekkelijker te maken. Dat is ook interessant voor ondernemers, want wandelaars zijn ook toeristen die geld uitgeven in horecagelegenheden.

GROEN EN BIODIVERSITEIT VERSTERKEN

De omgeving van IJsselstein is zo aantrekkelijk door het groen. En dan gaat het niet alleen om de weilanden, maar ook om de bossen en houtwallen. Dat groen koesteren en uitbreiden is niet alleen goed voor de mensen, maar ook voor insecten, vogels en andere dieren. De biodiversiteit loopt hard terug in onze streken, en gevarieerd groen – met naast gras, ook bloemen, kruiden en bomen – is hard nodig om de biodiversiteit te versterken. Dat is in het belang van iedereen, want als bijvoorbeeld bijen verdwijnen, komt onze voedselvoorziening in gevaar.

De laatste jaren zien we hier en daar bloemenranden verschijnen langs de akkers en weilanden in het buitengebied van IJsselstein. Dat is een goed begin van een ontwikkeling naar een meer ecologisch beheer van het weideland. Door ook bomenhagen aan te leggen

en meer groene heggen tussen weilanden kunnen agrariërs een belangrijke stap zetten richting meer biodiversiteit. Hiervoor hoeft de agrarische bestemming niet verregaand te veranderen.

Binnen de bebouwde kom kan ook meer werk worden gemaakt van biodiversiteit. Zeker als het aan GroenLinks ligt. In 2020 werd een voorstel van ons overgenomen om een eikenprocessierupsplaag te voorkomen door te zorgen voor meer biodiversiteit rond eiken. Het jaar daarop haalde ons voorstel voor een bomenbeschermingsplan het. Het blijft wel opletten hoe deze voorstellen worden vertaald in uitvoeringsplannen en uitgevoerd door RMN of de opvolger van deze dienst.

De wenselijkheid van het behoud en versterken van groen in de bebouwde kom wringt met de landelijke ambitie om nieuwe woningen eerst binnenstedelijk te bouwen. GroenLinks hanteert hier de regel dat ten minste het groen dat in de Natuurkaart IJsselstein als van hoge waarde wordt aangemerkt, behouden moet blijven.

Hieruit volgt dat wij tegen woningbouw in de Randdijkse bosjes en Europakwartier-Oost zijn. Wij zien wel mogelijkheden voor woningbouw in de buurt van die bosjes, mits de luchtkwaliteit voldoet aan de GGD-richtlijn voor woonwijken. Het gebied ligt immers dicht bij de N210, de A2 en de Utrechtseweg.

Klimaatverandering opvangen

Koesteren en uitbreiden van gevarieerd groen is ook nodig om de gevolgen van klimaatverandering op te kunnen vangen. De hevige regenval in de zomer van 2021, en de waarschuwing van klimaatdeskundigen dat dit vaker gaat voorkomen – net zoals de droogteperioden die we eerder zagen – drukt iedereen met de neus op het feit dat we meer moeten doen om overtollig water op te vangen. Grasvelden nemen water op, bomen nog meer. Bovendien is het in tijden van hitte op en onder het groen meerdere graden koeler dan in een versteende omgeving. Genoeg reden om stevig in te zetten op behoud en uitbreiding van het groen in IJsselstein.

In buurten met weinig ruimte voor (extra) grasstroken, struiken en bomen, kan gedacht worden aan sedumdaken, geveltuinen of gevelgroen. Hier moet de gemeente het goede voorbeeld geven en bijvoorbeeld sedum aanbrengen op tramhaltes en daken van gemeentebouwen. Voor inwoners moet duidelijk zijn onder welke voorwaarden ze zelf geveltuinen mogen aanleggen.

Zorgen voor een schone lucht

Groen zorgt tot slot ook voor een schonere lucht, omdat het CO₂ en fijnstof opneemt. Maar er kan nog meer gebeuren om de luchtkwaliteit in IJsselstein te verbeteren. Die lucht wordt vooral vervuild door de uitstoot van auto's en vrachtwagens. Hoe langzamer deze rijden, hoe minder de uitstoot van broeikasgassen. GroenLinks is daarom voor de invoering van een maximumsnelheid van 30 km. per uur in heel IJsselstein. Dit heeft als bijkomend voordeel dat het verkeer veiliger wordt, en minder luidruchtig. Wij houden deze snelheid dus ook aan als straks iedereen elektrisch rijdt. Daarnaast zijn we voor een vuurwerkverbod. Tot slot wil GroenLinks het Schone Luchtakkoord ondertekenen en daarmee de verplichting aangaan om de luchtkwaliteit in IJsselstein verder te verbeteren. Zo nodig worden er milieuzones ingezet. Alle inspanningen op dit gebied vertalen zich in gezondheidswinst voor de inwoners.

WERK MAKEN VAN GEZONDE WIJKEN

Veel van wat er nodig is voor een gezonde wijk, is hiervoor al aan de orde gekomen: voldoende en gevarieerd groen om hittestress tegen te gaan en kinderen een fijne speelomgeving te bieden en maatregelen die zorgen voor een schone lucht. Voor de inrichting van wijken volgt GroenLinks verder de kernwaarden voor een gezonde leefomgeving van de GGD. Deze omvatten meer aspecten die een omgeving gezond maken, waaronder voorzieningen die uitnodigen tot bewegen en tot sociaal contact. Wat betreft dit bewegen in de wijken, denken wij aan uitbreiding van het aantal voetpaden in IJsselstein. In 2020 werd een voorstel van ons hiervoor aangenomen. Daarin noemden we met name de Baronieweg en de bedrijventerreinen als locaties waar voetpaden gewenst zijn.

Daarnaast willen we dat er meer bankjes komen in de wijken en parken van IJsselstein en dat verwaarloosde bankjes in ere worden hersteld. Bankjes bieden gelegenheid tot een praatje en zijn tevens een welkom rustpunt voor inwoners die minder goed ter been zijn.

PROGRAMMAPUNTEN GROENE EN GEZONDE STAD

Op dit gebied gaan we ons sterk maken voor:

- Onderhoud van fietspaden in het buitengebied en een nieuwe, veilige fietsverbinding via de Noord-Ijsseldijk naar Utrecht.
- Doortrekken van het wandelpad dat begint bij Marnemoende tot het pad dat achter de begraafplaats aan de Noord Ijsseldijk loopt.
- Instandhouden en uitbreiden van het openbaar groen: tot 2030 10% meer bomen in IJsselstein, in de wijken en in het buitengebied (zo'n 1600 aan te planten bomen).
- Toevoegen van een plukbos aan het IJsselsteinse bos.
- Aanleg van wadi's – waterbergingsplaatsen – en andere natuurlijke waterbuffers: meer sedumdaken, meer groene tuinen – met hulp van de Stichting Steenbreek.
- Aanleg van natuurspeelplaatsen, met uitdagingen voor verschillende leeftijden. Ieder kind heeft recht op een groene speelplek.
- Behoud van subsidie voor Buitenwijs.
- Ecologisch beheer van bermen en openbare grasvelden: niet te vroeg en te vaak maaien, maaisel afvoeren, bij nieuw inzaaien gebiedseigen soorten kiezen. Grasvelden waar kinderen spelen, worden vaker gemaaid.
- Ontkoppelen van regenpijpen, door inwoners te informeren en te enthousiasmeren over/voor deze maatregel.
- Aanleg van geveltuinten, door inwoners te informeren en te enthousiasmeren over/voor deze tuinen.
- Aanleg van zogeheten gevlochten hagen en bomenhagen in het buitengebied, door hierover het gesprek aan te gaan met agrariërs. Zoals elders in het Groene Hart is te zien, passen bomenhagen wel degelijk in het typerende weidelandschap.
- Gebruik van bestrijdingsmiddelen die niet schadelijk zijn voor bijen (en mensen), door hierover het gesprek aan te gaan met agrariërs.
- Meer bankjes in parken en wijken.
- Een maximumsnelheid van 30 km. per uur in de bebouwde kom van IJsselstein.
- Een vuurwerkverbod, met eventueel een gemeentevuurwerk.
- Ondertekenen van het Schone Lucht Akkoord en waarmaken van de doelen uit dit akkoord.

5. VERANTWOORDELIJK KLIMAAT-BELEID

De verandering van het klimaat is een urgent probleem. De ongekende overstromingen in Zuid-Limburg van zomer 2021 en het klimaatrapport van de VN dat diezelfde zomer uitkwam, maakten dit duidelijker dan ooit. Als we willen dat onze kinderen droge voeten houden, moeten we dus snel in actie komen om de uitstoot van broeikasgassen te verminderen.

SCHONE ENERGIE

GroenLinks is daarom wat betreft schone energie voor de aanpak die het snelst is te realiseren, het best betaalbaar is en zich heeft bewezen: een combinatie van windenergie en zonne-energie. Windturbines leveren meer energie op, vergeleken bij zonnepanelen. Zonnepanelen daarentegen passen op meer plekken, ook dicht bij bebouwing en op daken en zelfs tegen muren. Niet onbelangrijk: een combinatie van zonne- en windenergie past ook het beste op het bestaande elektriciteitsnet.

Wij vinden het dan ook jammer dat het eerste 'bod' voor schone energie dat de U-16 in 2021 uitbrachten, weinig windenergie omvat, slechts 16%. De onevenwichtige verhouding tussen zon en wind in de eerste Regionale Energie Strategie (RES) komt deels door beperkingen in de ruimte, en deels door weerstanden tegen windmolens onder inwoners en hun vertegenwoordigers.

Doel voor 2030 in gevaar

Het is begrijpelijk dat inwoners bang zijn dat hun omgeving te zeer verandert. De RES 1.0 houdt ook rekening met deze zorg, bijvoorbeeld met de richtlijn om grote windmolens alleen langs grote infrastructuur te plaatsen, zoals snelwegen en grote waterwegen.

Hoe dan ook heeft de onevenwichtige verhouding tussen zon en wind in de RES 1.0 tot gevolg dat wij het energiedoel voor 2030 waarschijnlijk niet halen. Het elektriciteitsnet moet namelijk extra worden uitgebreid om zo veel zonne-energie te kunnen vervoeren. Die uitbreiding kost jaren tijd.

Er is ook goed nieuws. IJsselstein trekt bij de regionale energiestrategie samen op met de Lopikerwaardgemeenten Lopik, Montfoort, Woerden en Oudewater. Het gezamenlijk bod van de Lopikerwaardgemeenten bevat meer windenergie dan zonne-energie. Dit is vooral te danken aan Woerden, dat 'zoekgebieden' heeft aangewezen voor windmolens langs de A12.

Natuurinclusieve zonnevelden

In IJsselstein streefde de vorige coalitie ernaar om de eigen bijdrage aan de regionale energietransitie helemaal in te vullen met zonne-energie, en het liefst met zon op grote daken. De bijdrage van een eventuele windturbine zou extra zijn.

Als we het schone energie-doel voor 2030 serieus blijven nastreven, zal de bijdrage van IJsselstein echter niet zonder zonnevelden tot stand kunnen komen. GroenLinks wil dat deze velden natuurinclusief worden aangelegd. Dat wil zeggen: op zo'n wijze dat de natuur niet

wordt geschaad, en als het even kan, juist versterkt. In 2021 dienden wij hiervoor een voorstel in, dat werd aangenomen.

VAN HET GAS AF

De energietransitie gaat ook over de manier waarop we ons huis (of bedrijfsgebouw) verwarmen. Bij deze overgang zijn de inwoners grotendeels aan zet. Wij moeten van het gas af, uiterlijk in 2050. Dit jaartal is realistisch, omdat in proefwijken is gebleken dat het een enorme operatie is om wijken van het gas te halen. Het jaartal is tegelijkertijd te ver weg, omdat het weinig stimulerend is om al maatregelen in eigen huis te nemen. Er zijn echter

andere ontwikkelingen die een prikkel geven om energie te besparen en van het gas te gaan. Zo was er de sterk stijgende gasprijs in najaar 2021.

Een eerlijke energietransitie

Kan iedereen gehoor geven aan die prikkel? Energiebesparende maatregelen vormen een belangrijk onderdeel van de energietransitie – hoe minder energie we gebruiken, hoe minder er hoeft te worden opgewekt. Maar je huis isoleren is te duur voor een deel van de woningeigenaren. Dat geldt ook voor de aanschaf van een warmtepomp, een groen alternatief voor gas.

Woningeigenaren met een kleine beurs worden zo dubbel geraakt: de stijgende energieprijzen zijn voor hen moeilijker op te brengen, en ze gebruiken meer energie dan rijkere inwoners omdat ze geen geld hebben voor isolatiemaatregelen en/of een warmtepomp.

GroenLinks vindt het dan ook belangrijk dat er subsidies komen à la het Nationaal Isolatieprogramma dat GroenLinks, CDA en CU in 2021 voorstelden in de Tweede Kamer [<https://groenlinks.nl/nieuws/isoleren-moet-sneller-slimmer-en-socialer>]. De rol van de gemeente is om de inwoners in beeld te krijgen die (dreigen te gaan) lijden aan klimaatarmoede, alle inwoners goed te informeren over subsidies en schappelijke leningen en begeleiding te bieden bij het aanvragen van de subsidie of lening.

Energieregisseur

Er gaat nog iets vooraf aan het aanvragen van subsidies of leningen: vaststellen welke energiebesparende maatregelen en alternatieve warmtebron passen bij de eigen woning en het eigen budget. De gemeente laat voorlichting en advies over deze zaken nu voor een belangrijk deel over aan burgerinitiatieven, en met name aan Klimaatneutraal IJsselstein en Achterveld Actief.

Los van de vraag of deze initiatieven die taken goed uitvoeren – dat doen ze – zou het goed zijn als de gemeente zelf ook zichtbaar verantwoordelijkheid neemt voor de voorlichting en begeleiding van inwoners. GroenLinks wil dat een energieregisseur komt voor IJsselstein, die vanuit de gemeente woningscans kan uitvoeren en huiseigenaren advies op maat kan geven. Een regisseur die vier of vijf dagen bereikbaar is, en niet alleen op zaterdagochtend.

Daarnaast willen we dat er een duurzaamheidsloket komt bij de gemeente. Een loket waar inwoners, bedrijven en organisaties terecht kunnen voor advies en informatie over isoleren, zonnepanelen en andere verduurzamingsmaatregelen. Het duurzaamheidsloket wordt bemenst door ten minste twee professionals, onder wie de energieregisseur. Zij beantwoorden niet alleen vragen, maar geven ook actief voorlichting op bijeenkomsten van bewonersgroepen en bedrijven.

Het gemeentelijk duurzaamheidsloket moet zowel fysiek te bezoeken zijn als online. Online dient het een prominente plaats te krijgen op de gemeentelijke website. Het is passend om als gemeente de schijnwerper te richten op actuele informatie over regelingen en mogelijkheden op het gebied van energiebesparing. Het gaat hier immers om maatregelen van essentieel belang, nodig om onze wereld leefbaar te houden.

Samenwerken met energiecoöperatie

In het Klimaatakkoord is afgesproken dat 50% van de opbrengsten van grootschalige schone-energieprojecten worden gedeeld met inwoners. GroenLinks wil dat we in IJsselstein serieus werk maken van dit doel. Wij denken dan niet alleen aan inwoners die kunnen investeren in een energieproject. Dat is immers voor lang niet iedereen weggelegd.

Wij zien veel in een gemeentelijke of regionale energiecoöperatie die een deel van de opbrengsten kan onderbrengen in een fonds. Uit dat fonds kunnen leuke en nuttige zaken worden gefinancierd zoals een sporthal, groenvoorzieningen of subsidies tegen energiearmoede. Zo kan de energietransitie op meer manieren een vooruitgang betekenen.

In de Lopikerwaard is sinds 2020 de energiecoöperatie Lek&IJsselstroom actief. GroenLinks beschouwt dit als de aangewezen organisatie om mee samen te werken bij de aanleg van zonnevelden en andere grootschalige schone-energieprojecten.

PROGRAMMAPUNTEN KLIMAATBELEID

Bij dit onderwerp gaan we inzetten op:

- Samenwerking met energiecoöperatie Lek & IJsselstroom.
- Een energieregisseur of 'transitie-aanjager' bij de gemeente. Deze ontzorgt individuele woningeigenaren en groepen van inwoners bij het kiezen van energiebesparende maatregelen. Hij of zij is tijdens kantooruren bereikbaar en gaat ook bij inwoners langs.
- Een duurzaamheidsloket bij de gemeente, fysiek en online. De professionals van dit loket beantwoorden vragen van woningeigenaren (en bedrijven), geven daarnaast actief informatie over maatregelen en subsidies en leningen voor energiebesparende maatregelen, en bieden zo nodig hulp bij het aanvragen van subsidies of leningen.
- Een prominente plaats op de gemeentewebsite voor het duurzaamheidsloket.

6. EEN DUURZAME STAD

'Duurzaam' is een woord dat je vaak hoort. Vaak past het bij het product of de dienst waarover wordt gesproken, vaak dient het als een extra verkoopargument voor een product dat niet zo veel bijdraagt aan een duurzame wereld. Voor GroenLinks betekent duurzaam: verkregen of gemaakt met zo min mogelijk uitstoot van broeikasgassen en andere schade aan natuur en milieu. Daarmee vraagt duurzaamheid, behalve om schone energie, om aanpassingen op bijna alle levensgebieden, van energieneutraal wonen en minder nieuwe spullen kopen tot minder of niet meer vliegen. In dit hoofdstuk beperken we ons tot de keuzen die binnen het bereik van de gemeente liggen.

GEMEENTE

De gemeente geeft het voorbeeld met zijn inkoopbeleid en koopt zoveel mogelijk producten en diensten van dichtbij. Dat scheelt vervoersbewegingen. De gemeente koopt ook zoveel mogelijk gerecyclede producten. Bij gelegenheden waar de gemeente hapjes en maaltijden aanbiedt, is er ook altijd een veganistische keuze. Er komt een Duurzaamheidsplan 2023-2027. Een van de doelen die daarin wordt opgenomen, is dat de gemeente zich laat certificeren met een breed erkend certificaat, zoals de CO₂-Prestatieladder.

BEDRIJVEN

In IJsselstein is meer dan één voorbeeld te vinden van een bijna energieneutraal, circulair werkend bedrijf. GroenLinks denkt dat meer bedrijven gestimuleerd kunnen worden om hun gebouwen en bedrijfsprocessen duurzamer in te richten. Het is waar dat de landelijke overheid hier een hoofdrol heeft. Deze kan door norm- en regelgeving (en netaanpassingen) een beslissende zet geven richting een duurzamer bedrijfsleven.

Toch zien we hier ook een rol weggelegd voor de gemeente. Deze kan ondernemers actiever informeren over actuele regelingen en subsidies en adviesmogelijkheden bij verduurzamingsmaatregelen. Hier zien wij een belangrijke rol weggelegd voor de energieregisseur en het duurzaamheidsloket dat we eerder noemden.

WONINGBELEID

Als het aan GroenLinks ligt, wordt er in IJsselstein energieneutraal, gasloos, klimaatadaptief én circulair gebouwd. Bij nieuwbouw is IJsselstein op de goede weg: het nieuwe appartementengebouw aan de Poortdijk en het nieuwe schoolgebouw De Minstreele aan de Touwlaan zijn bijna energieneutraal gebouwd. Dit is ook in overeenstemming met de bouwnorm die vanaf 2021 geldt: de BENG-norm, de bijna energieneutrale gebouwen-norm. Voor een deel van het gebouw aan de Poortdijk zijn daarnaast ook gerecyclede materialen gebruikt.

Dat laatste, het gebruik van gerecyclede of herbruikbare materialen, hoort niet als vanzelf bij energieneutraal bouwen. Het vraagt extra aandacht en inzet van de opdrachtgever en -uitvoerder. GroenLinks wil zich sterk maken voor dit onderdeel van bouwen en verbouwen.

Het gaat hierbij om keuzes voor het isolatiemateriaal tot het bouw materiaal zelf. Het gebruik van hout als bouw materiaal bijvoorbeeld brengt de CO₂-uitstoot van een bouwproject flink omlaag. Gebouwen van hout zijn ook makkelijker te demonteren en elders opnieuw op te bouwen. Een mooi voorbeeld is de duurzame modelwoning die studenten van TU Eindhoven in 2021 bouwden.

Helaas voldoen woningen van hout vaak niet aan het Bouwbesluit voor reguliere woningen. Wij noemen ze hier toch, omdat we in dit programma toekomstgericht willen kijken. En het Bouwbesluit zal vroeg of laat aangepast worden.

Ook andere materialen en constructies die makkelijk uit elkaar zijn te halen dragen wij een warm hart toe. Daaronder zijn ook flexibele of modulaire woningen. Deze kennen we vooral als noodwoningen voor onder andere arbeidsmigranten, studenten en statushouders. Maar in hun constructie vormen ze een voorhoede voor woningen in het algemeen. En inderdaad zijn bouwers van flexwoningen de laatste jaren ook meer reguliere woningen gaan bouwen. Wij zien hier ook iets in voor IJsselstein.

Energie neutraal (ver)bouwen voor iedereen

Energie neutraal bouwen, tot slot, moet ook binnen bereik komen van inwoners met een smalle beurs. Net zoals we isolatiemaatregelen binnen het bereik willen brengen van mensen zonder financiële armslag, geldt dat voor energie neutrale nieuwbouw. Het mag niet zo zijn dat sociale huurders een hogere prijs betalen voor hun energie, omdat de overheid niet wil investeren in energie neutrale huurwoningen, terwijl die overheid aan de andere kant wel subsidies voor verduurzamingsmaatregelen verstrekt aan huizenbezitters.

In IJsselstein is woningcorporatie Provides op de goede weg als het gaat om het verduurzamen van bestaande huurwoningen (de vraag buiten beschouwing gelaten of de verhuiskostenvergoeding die de corporatie in 2021 verstrekke aan huurders die tijdelijk ergens anders moesten wonen, toereikend was).

Het is echter afwachten of ook de sociale nieuwbouw energie neutraal kan worden gebouwd. Corporaties hebben weinig armslag voor nieuwbouw, laat staan voor energie neutrale nieuwbouw. Misschien kan het afschaffen van de verhuurdersheffing ook voor dit punt verschil maken.

Passende woningen

Duurzaam woonbeleid is ook: zorgen dat woningen op maat zijn van huishoudens. De huishoudens worden kleiner. In 2021 bestond twee derde van de huishoudens in Nederland uit een of twee personen. De bestaande woningvoorraad bestaat echter uit heel veel gezinswoningen. Het antwoord op de woningnood moet daarom voor een deel bestaan uit nieuwbouw van betaalbare kleinere woningen. Dan kunnen ouderen die nu in hun gezinswoning blijven wonen, doorstromen naar die kleinere woningen. Deze kunnen daarnaast interessant zijn voor starters.

Voor een ander deel moet een duurzaam antwoord op de woningnood bestaan uit het beter gebruiken van bestaande gebouwen. Leegstaande bedrijfsgebouwen verbouwen tot woningen, stimuleren dat woningen worden opgedeeld. Als je op deze manier zorgt voor betaalbare woningen, ben je zowel duurzaam als sociaal bezig.

Passend wonen komt ook aan de orde in het hoofdstuk 1 van dit programma.

Toekomstbestendige woningbouwlocaties

Ook de keuze van de locatie voor een nieuwe wijk hoort bij duurzaam woonbeleid. Om te beginnen: GroenLinks gaat akkoord met het overschrijden van de rode contouren. Een belangrijke reden hiervoor is dat we meer sociale huurwoningen willen en woningcorporatie Provides grond bezit in Zuid-Zuid.

Dit betekent niet dat wij heil zien in een grote woonwijk in dit gebied, zoals die is voorzien in het visiestuk 'Kromme IJssel Park'. Wij zien meer in een kleine nieuwe wijk, met de door ons voorgestane mix van sociale huur-, middenhuur- en koophuizen (40%-20%-40%). Dan kan het huidige karakter van het gebied meer behouden blijven. Mogelijk hoeft er dan ook minder ingegrepen te worden in de waterhuishouding in dit gebied. Niet onbelangrijk nu hoosbuien en hoge waterstanden vaker gaan voorkomen. Klimaatadaptief bouwen betekent ook: de juiste locatie kiezen.

Het is echter de vraag of er in Zuid-Zuid een kleine wijk met een substantieel aantal sociale woningen kan worden gebouwd. De kans dat zo'n wijk financieel niet haalbaar is, is groot, omdat het geschikt maken van de grond in het gebied grote investeringen vraagt. Ook is het de vraag of het aanleggen van wegen wel loont als er een kleinere uitbreiding komt. Dan hebben we het nog niet over het verleggen van de N210, een plan dat hoort bij het idee van een grote wijk 'Kromme IJssel Park'. Hoe dan ook is GroenLinks tegen grootschalige woningbouw in Zuid-Zuid en een verlegging van de N210.

De resterende woningopgave uit de Woonvisie voor IJsselstein kan misschien toch aan de westkant van IJsselstein worden gebouwd, in het gebied ten noorden van de N210. Daar bouwen vraagt wel om goed overleg met Lopik, en mogelijk een uitruil van gronden. Maar de toekomstige bewoners van zo'n wijk zouden meer op IJsselstein gericht zijn dan die in een grotere wijk in Zuid-Zuid. Delen van die laatste wijk zouden namelijk dicht bij Nieuwegein-Zuid liggen dan bij de kern van IJsselstein.

Dan is er nog de mogelijkheid van woningbouw in Rijnenburg, in het deel dicht bij IJsselstein. Maar ook hier zijn we afhankelijk van een andere plaats en is het de vraag of er betaalbare woningen te bouwen zijn.

Alles overziend stelt GroenLinks voor om de woningopgave van IJsselstein ruimer te zien, als een onderdeel van de woningopgave in de bredere regio. De levendigheid van IJsselstein hoeft niet afhankelijk te zijn van een grote nieuwe wijk op eigen grondgebied.

AFVALBELEID

Afvalbeleid speelt een belangrijke rol in de gemeente. Dit beleid moet de komende jaren steeds meer circulair worden. De kern van circulair afvalbeleid is dat afval niet meer als afval wordt gezien, maar als grondstof. Van glas- en plastic-afval kan nieuw glas en nieuwe kunststofproducten worden gemaakt, gft-afval kan gebruikt worden als biobrandstof. GroenLinks is er natuurlijk voor dit hergebruik van grondstoffen te stimuleren. Het gaat dan vooral om het goed scheiden van pmd- en restafval.

Dit afval scheiden gaat in IJsselstein nog niet zo goed. Er wordt nog te veel restafval aangeboden, wat een teken is dat een deel van de inwoners zijn afval niet goed scheidt. Dat is niet alleen jammer met het oog op hergebruik, het is ook een probleem omdat de kosten

voor verbranding van dit afval in 2020 sterk zijn gestegen. De oplossing moet liggen in het makkelijker en aantrekkelijker maken van scheiden.

Omgekeerd inzamelen en diftar

IJsselstein wil scheiden makkelijker maken door meer ondergrondse containers te plaatsen en afval 'omgekeerd in te zamelen'. Dat laatste betekent dat je herbruikbare stoffen bij huis kwijt kan, en met je restafval naar een centrale container moet lopen. De extra containers worden vanaf 2021 geplaatst. Het doel is om het aanbod van restafval te halveren, van gemiddeld 200 kilo per jaar per inwoner naar gemiddeld 100 kilo.

GroenLinks is in principe voor dit systeem. De ondergrondse containers werken met pasjes en dit maakt het mogelijk het restafval te beprijzen. Zo'n diftar-systeem vergroot het bewustzijn van en de eigen regie over de afvalkosten. Daarmee stimuleert het het scheiden. Helemaal als je verschillende tarieven hanteert voor verschillende huishoudens, zodat gezinnen niet veel meer betalen dan alleenstaanden. Ook kunnen de tarieven omlaag als afval beter wordt gescheiden en er dus minder restafval wordt aangeboden.

Nadelen ondergrondse containers ondervangen

Voor beter scheiden is meer nodig dan ondergrondse containers plaatsen en omgekeerd inzamelen. De containers moeten bijvoorbeeld goed bereikbaar zijn. Ook voor inwoners die slecht ter been zijn of om andere redenen minder mobiel. Deze groep wordt groter: IJsselstein vergriest en ouderen blijven langer thuis wonen. De gemeente stelt dat de containers op maximaal 300 meter van je huis mogen staan. Voor een aantal inwoners kan dit te ver zijn. Zij zullen het wegbrengen van het restafval moeten overlaten aan naasten of burens.

Een veelgenoemd nadeel van ondergrondse containers is dat mensen hun afval naast de containers neerzetten. Dit probleem kan je op meer manieren aanpakken, bijvoorbeeld door minituintjes aan te leggen rond containers om het plaatsen van afval tegen te gaan. Wat ook verschil kan maken, is goede communicatie over het afvalbeleid. In IJsselstein kan die communicatie beter. De boodschap kan duidelijker, in eenvoudiger taal, op de juiste plekken en vaker worden overgebracht.

Gemeentewerf en openbare afvalbakken

Een afvalbeleid gericht op circulariteit omvat meer voorzieningen dan ondergrondse containers. Zo speelt de gemeentewerf een belangrijke rol in het verantwoord afvoeren en scheiden van stoffen en materialen. Hier zijn de openingstijden een verbeterpunt. De werf sluit op werkdagen al om half vijf, waardoor veel inwoners zijn aangewezen op de zaterdag als ze iets bij de werf willen afleveren.

De beperkte openingstijden leiden regelmatig tot files bij de werf op zaterdagen, en kunnen er bovendien toe bijdragen dat een aantal inwoners hun afval op een andere, minder wenselijke manier deponeert. GroenLinks wil daarom dat de werf ook op een of twee avonden in de week wordt opengesteld.

Tot slot zijn ook openbare afvalbakken van belang in een daadkrachtig afvalbeleid. GroenLinks ziet, net als veel inwoners, dat die bakken in IJsselstein vaak overvol zijn. Dit leidt tot meer zwerfafval op straat, in het groen en in het water. IJsselstein kent gelukkig veel vrijwilligers die de strijd aangaan met zwerfafval, maar wij vinden dat de gemeente hier

meer verantwoordelijkheid kan nemen. Er moeten meer openbare afvalbakken komen en de bakken moeten vaker worden geleegd.

VERVOER

Bij duurzaam vervoer denkt GroenLinks allereerst aan de fiets en het openbaar vervoer. Een groot deel van de IJsselsteinse arbeidsbevolking werkt binnen een straal van 15 km. van IJsselstein. Het moet mogelijk zijn dat een groter deel van hen met de fiets en het ov naar het werk gaat. Hiervoor is uitbreiding van het aantal fietsroutes nodig. De gemeente heeft deze ook al op de rol.

Volgens de plannen zullen in de loop van tien jaar nieuwe doorfietsroutes worden aangelegd richting o.a. Montfoort en Woerden en Utrecht. We schreven eerder al dat we de route naar De Meern en Utrecht via de Noord-IJsseldijk naar voren willen halen. Een groot deel van de fietsers vanuit IJsselstein gaat nu namelijk via de noordkant van IJsselstein naar Utrecht.

Wat het ov betreft, is echt te hopen we dat de sneltram in de 2022-2026 minder storingen zal hebben. Ook los hiervan zien wij reden voor een extra snelbus, die niet alleen in de spits rijdt. Om de keuze voor het ov makkelijker te maken voor inwoners die naar Vianen of Woerden willen, pleiten we voor een rechtstreekse busverbinding naar deze plaatsen. Verder willen we dat elke nog te bouwen wijk een goede ov-verbinding krijgt met het Podium.

Ook wil GroenLinks met de omringende gemeenten, Provincie Utrecht en de busmaatschappijen toewerken naar de inzet van bussen die rijden op bijvoorbeeld elektriciteit of groen gas gewonnen uit GFT-afval.

Van de inwoners die een auto moeten of willen blijven gebruiken, zullen op termijn steeds meer mensen een elektrische auto hebben. Dit vraagt om genoeg oplaadpunten. De beschikbaarheid daarvan is nu al een knelpunt in IJsselstein.

Tot slot willen wij meer deelfietsen in IJsselstein, en deelauto's in alle wijken.

PROGRAMMAPUNTEN DUURZAME STAD

Op dit gebied gaan we ons inzetten voor:

- Inkoop, als gemeente, van producten en diensten van dichtbij en daarbij vaker kiezen voor circulaire producten en altijd voor elektrisch of ander schoon vervoer.
- Een Duurzaamheidsloket voor bedrijven (en inwoners), dat actuele informatie verzamelt over duurzaamheidsmaatregelen, subsidies en andere regelingen, en deze proactief verspreidt.

Woningbouw

- Energieneutraal bouwen en renoveren, ook voor sociale huurders en middenhuurders.
- Vaker circulaire materialen gebruiken: materiaal dat is gerecycled en/of herbruikbaar is.
- Passende woningen, door meer kleine woningen te bouwen.
- Goed gebruik van bestaande gebouwen, door het ombouwen van leegstaande bedrijfsgebouwen te faciliteren, bestemmingen eenvoudiger aan te passen en regels vast te stellen voor het opdelen van woningen.
- Woningbouwlocaties daar waar natuur en cultuurhistorische waarden de minste schade lijden, de waterhuishouding goed te regelen is en sociale woningen financieel haalbaar zijn.

Afvalbeleid

- Praktische oplossingen voor ongewenste omgang met afval: containertuintjes en broodbakken.
- Effectieve communicatie over het afvalbeleid, in begrijpelijke taal of beelden, op plaatsen die goed zichtbaar zijn voor verschillende groepen, en met herhaling.
- Meer openbare afvalbakken om zwerfafval tegen te gaan, en frequenter legen van de bakken.
- Ruimere openingstijden van de gemeentewerf: ook één of twee avonden in de week.

Vervoer

- Een nieuwe, veilige fietsroute naar Utrecht via de Noord-IJsseldijk.
- Een buslijn naar Vianen die via IJsselstein gaat.
- Snellere plaatsing van laadpunten voor elektrische auto's na een aanvraag.
- Meer deelfietsen en deelauto's in alle wijken.

7. EEN BETROKKEN STAD

Het lijkt zo simpel, inwoners een stem geven bij besluiten over hun omgeving en bij de gemeentepolitiek. Toch heeft inwonerparticipatie de afgelopen periode aardig wat onvrede opgeleverd. Mensen zagen hun inbreng niet terugkomen in visies of ze kregen geen reactie op hun inspraakbijdrage in een raadscommissie. Een deel van deze onvrede is niet te vermijden. Het is immers niet mogelijk altijd ieders stem mee te nemen of iedere wens te vervullen. Een ander, groter deel van de onvrede is te wijten aan een gebrekkige communicatie met inwoners over het doel van de participatie en over wat er met hun inbreng wordt gedaan.

INWONERPARTICIPATIE OP MAAT

Functionele inwonerparticipatie begint met het kiezen van een participatievorm die past bij het beleidsonderwerp. De wethouder dient deze vorm te kiezen aan de hand van de zogenoemde participatieladder. De treden op deze ladder zijn, van laag tot hoog: informeren, raadplegen, adviseren, coproduceren, meebeslissen.

De vorige coalitie wilde vaker beleid samen met inwoners maken, inwoners laten coproduceren. In de praktijk werden echter vaak raadplegen en adviseren ingezet. Deze treden hebben met elkaar gemeen dat de wethouder zich niet hoeft te binden aan de uitkomsten van het participatietraject. Dit is bijvoorbeeld altijd het geval bij de wettelijke inspraak op bestemmingsplannen: dit geldt als raadplegen.

GroenLinks wil inwoners waar mogelijk en passend, mee laten praten in de voorbereiding op een beleidsplan. Want alleen als inwoners vroegtijdig bij de beleidsvorming worden betrokken, kunnen ze met hun kennis en ervaring echt iets bijdragen aan het beleidsbesluit. Het moet dan gaan om daadwerkelijk coproduceren: een traject waarin de oplossingen en ideeën die inwoners inbrengen, zwaar meewegen in het beleidsplan.

Deze vorm van participatie past bijvoorbeeld bij projecten die een specifieke doelgroep aangaan, zoals fietsers, jongeren of ouderen. Zo zorgde GroenLinks-wethouder Hans Lappee er enkele jaren geleden voor dat tientallen fietsers tijdens verschillende fietsschouwen konden aangeven waar voor fietsers moeilijkheden lagen, alvorens hij een fietsvisie ging opstellen.

Een stapje hoger dan tijdig betrokken worden bij beleidsvorming, is meebeslissen. Hier is bijvoorbeeld sprake van als inwoners zelf een invulling kiezen voor een speeltuin in hun buurt, en de gemeente dit faciliteert.

Coproduceren of meebeslissen ligt minder voor de hand bij de gemeentebelastingen en bij basisdiensten als rioolonderhoud en wegenonderhoud. Hier is het duidelijk en tijdig informeren van inwoners van belang, naast het snel en correct verwerken van klachten, meldingen en verzoeken om kwijtschelding.

COMMUNICATIEPLAN

Een geslaagd participatietraject is niet alleen een kwestie van de juiste trede kiezen. Het vraagt erom dat je inwoners als medewerkers, als partners behandelt. Dat betekent dat de betrokkenen tijdig en actief moeten worden geïnformeerd over het beleidsonderwerp en de eventuele ontwikkelingen daarin. Ook moet steeds duidelijk worden uitgesproken hoe hun bijdrage wordt meegewogen in het beleidstraject. En nadien moet worden teruggekoppeld wat er met hun bijdrage is gedaan. Dit laatste gebeurt liefst nog voordat het beleid wordt vastgesteld.

Goede communicatie tussen inwoners en gemeente kan niet alleen participatietrajecten verbeteren. Het helpt ook de afstand tussen inwoners en gemeente kleiner te maken. Hier gaat het ook om de omgang met klachten, de bijdrage van insprekers in de commissievergadering en ingezonden brieven van inwoners.

Bij de afhandeling van klachten is de gemeente in 2021 begonnen met een verbeterslag. Briefschrijvers en insprekers hebben echter nog te vaak het gevoel voor een dichte deur te staan. Soms is dat gevoel te wijten aan ontevredenheid met een antwoord dat wel is gegeven. Maar vaker is het gevoel niet gehoord te worden een gevolg van het ontbreken van bepaalde routines, zoals het sturen van een bevestiging of, nog eenvoudiger, het nakomen van afspraken. GroenLinks vindt het daarom tijd voor een communicatieplan van de gemeente.

PARTICIPATIE IN DE OMGEVINGSWET

De nieuwe Omgevingswet, die naar verwachting midden 2022 van kracht wordt, moet ruimtelijke ontwikkelingen makkelijker maken. Participatie speelt daarbij een belangrijke rol. Het is echter afwachten wat dit betekent voor de invloed van omwonenden. Volgens de wet moet namelijk de initiatiefnemer van een vergunningplichtig project – zoals bijvoorbeeld woningbouw of de aanleg van een windmolenpark – zelf de omgeving betrekken bij zijn plan, en kan de initiatiefnemer ook zelf kiezen welke vorm de betrokkenheid krijgt. De raad kan initiatiefnemers een wenselijk participatiemodel voorleggen, maar niet ópleggen. Er wordt straks dus overtuigingskracht gevraagd van wethouder en raad.

AANDACHT VOOR DE STILLE MEERDERHEID

Bij alle aandacht voor participatie moeten we niet vergeten dat een groot deel van de inwoners zich niet laat horen, of slecht wordt gehoord. Lang niet iedereen gaat in op de uitnodiging om zijn of haar mening te geven of mee te praten over beleid.

GroenLinks hecht waarde aan een sterke vertegenwoordigende democratie, waarin de raad meerdere belangen afweegt en ook de stem van de stille meerderheid tot uitdrukking brengt. Het is de kunst om deze vertegenwoordigende rol van de raad te combineren met de directe invloed van mondige inwoners en ondernemers.

De gemeente kan de stem van de zwijgende meerderheid op meerdere manieren 'ophalen'. Het kan door bij de voorbereiding van een beleidsplan vertegenwoordigers van betrokken groepen – bijvoorbeeld omwonenden, sportverenigingen, ondernemers – aselect en gericht uit te nodigen om mee te denken. Ook kunnen wethouders en raadsleden regelmatig de wijken in gaan om geluiden op te halen.

Online participatieplatform

Veel inwoners laten zich ook niet horen omdat fysieke bijeenkomsten niet in hun schema passen. Jonge ouders, bijvoorbeeld. Bij de online-bijeenkomsten die in coronatijd noodgedwongen plaatsvonden, viel op dat er meer inwoners deelnamen van een 'soort' dat je gewoonlijk niet ziet op bijeenkomsten. GroenLinks wil dat we voortbouwen op de ervaringen uit deze tijd.

Dat kan door een online participatieplatform in te richten. Daarop kunnen inwoners en ondernemers enquêtes invullen, vragen stellen, deelnemen aan gesprekken enzovoorts, al naargelang het onderwerp dat op de agenda staat. Natuurlijk is ook hier goede en tijdige communicatie vanuit het gemeentebestuur cruciaal. Het moet steeds helder zijn wat het doel is van de participatie en wat er met de inbreng van inwoners en ondernemers wordt gedaan.

BURGERINITIATIEVEN

Inwoners kunnen ook op een andere, meer directe manier hun betrokkenheid bij de omgeving uiten. Bijvoorbeeld door samen met buurtgenoten werk te maken van buurtpreventie, onderlinge zorg of groenonderhoud en -aanleg. Je kan zeggen dat het bij dit soort initiatieven gaat om de hoogste vorm van participatie: meebeslissen en dingen zelf organiseren.

GroenLinks vindt dat de gemeente burgerinitiatieven die iets bijdragen aan een prettige leefomgeving zonder terughoudendheid moet faciliteren. Inwonerparticipatie gaat namelijk niet alleen over ophalen, maar ook over brengen. Daarbij denken we zowel aan het toekennen van bewoners-initiatievenbudget aan goede initiatieven als aan het tijdig reageren op voorstellen en vragen van deze groepen en het beschikbaar stellen van gereedschap of andere benodigdheden.

Het gezamenlijk oppakken van taken door inwoners heeft niet alleen een praktische kant. Mensen die met elkaar activiteiten uitvoeren, voelen zich meer verbonden met elkaar. Ook hierdoor maken buurtinitiatieven en andere burgerinitiatieven IJsselstein beter.

Gemeente moet niet achterover gaan leunen

GroenLinks juicht burgerinitiatieven dus toe, maar we zien ook een mogelijk nadeel. En dat is dat er kwaliteitsverschillen kunnen ontstaan tussen bijvoorbeeld buurten waar vitale en ondernemende inwoners het groenonderhoud naar een hoger niveau brengen, en buurten waar inwoners te druk zijn of niet beschikken over de juiste vaardigheden om dit zelf te doen. Anders gezegd: het is mooi als inwoners het groen in hun buurt verrijken, maar hun inzet mag niet dienen als een excuus voor een laag niveau van dienstverlening bij de gemeente. Iets dergelijks geldt ook voor initiatieven voor onderlinge zorg en buurtpreventie.

Bij buurtpreventie moet de gemeente daarnaast rekening houden met de nadelen van buurtapps. Die nodigen namelijk uit tot een overmaat aan sociale controle, leiden tot veel valse meldingen en vergroten feitelijk het gevoel van onveiligheid bij de gebruikers.

IN DE RAADSZAAL

Ook in de raadszaal is het goed als partijen naar elkaar luisteren en nu en dan samenwerken. Dat werkt prettiger en is ook gewoon nodig om tot goede, representatieve besluiten te komen. De afgelopen periode was er echter weinig samenwerking tussen

coalitie en oppositie. Het leek geregeld of voorstellen van de oppositiepartijen als in een reflex werden afgewezen.

GroenLinks denkt dat dit gebrek aan samenwerken en luisteren naar elkaar te maken heeft met een gebrek aan dualisme in het gemeentebestuur. Als oplossing zien wij wel iets in een raadsakkoord; een programma waaraan coalitie- en oppositiepartijen zich verbinden. Maar misschien biedt de coalitievorming na de gemeenteraadsverkiezingen ook andere kansen om op een andere voet te beginnen, zonder dat bindende afspraken nodig zijn.

PROGRAMMAPUNTEN LOKALE DEMOCRATIE

Op dit gebied gaan we ons sterk maken voor:

- Inwoners in een zo vroeg mogelijk stadium betrekken bij de beleidsvoorbereiding.
- Betrokken inwoners tijdig en actief informeren over het beleidsonderwerp en de ontwikkelingen daarin, de invloed die zij hebben in het beleidstraject en wat er met hun inbreng is gedaan.
- Een communicatieplan voor de omgang met ingezonden brieven, de inbreng van insprekers in de commissies en andere signalen van inwoners.
- Regelmatige bezoeken aan wijken om te horen wat er leeft onder de inwoners die zich niet zo gauw laten horen.
- Een online participatieplatform voor IJsselstein, zodat digitaal vaardige inwoners die geen tijd of zin hebben om bijeenkomsten bij te wonen, zich kunnen laten horen.
- Inwoners uitdagen tot burgerinitiatieven en deze op passende wijze faciliteren. We gaan werken met het uitdaagrecht, het Right to challenge, waarbij inwoners een gemeentetaak kunnen overnemen als ze denken dat ze die beter en goedkoper kunnen uitvoeren dan de gemeente of een commerciële partij.
- Communiceren in begrijpelijk Nederlands, op B1-niveau, ook in stukken voor de gemeenteraad. Moeilijk leesbare stukken vergroten de afstand tussen het gemeentebestuur en de inwoners van IJsselstein.

8. FINANCIËLE PARAGRAAF

We leven in onzekere tijden, en dat geldt ook voor de gemeentefinanciën. Na jaren van tekorten in de gemeentefinanciën, heeft het college voor 2022 een sluitende begroting afgeleverd. Dat is een knap resultaat, maar het berust deels op bezuinigingen in het sociaal domein die niet reëel zijn. Nu lijkt het er wel op dat het risico van die ingeboekte bezuinigingen gecompenseerd gaat worden door het extra geld dat de gemeente gaat krijgen voor de jeugdzorg. Maar er blijven financiële onzekerheden, met name over de omvang van de gelden die de gemeente gaat krijgen voor grote projecten als de energietransitie en de invoering van de omgevingswet.

GroenLinks hecht ook aan een financieel gezonde gemeente, maar die gezondheid mag niet ten koste gaan van de noodzakelijke dienstverlening aan inwoners en de inzet voor een schoner en groener leefomgeving. We zeggen het hier nog maar eens: de aanpak van de klimaat- en biodiversiteitscrisis is geen luxe, maar van levensbelang voor de toekomst van onze kinderen.

Maar natuurlijk groeit ook voor GroenLinks het geld niet aan de bomen. Wij hebben dan ook nagedacht over de financiering van ons programma, en zien hiervoor vier sporen. Een deel van de programmapunten kan worden uitgevoerd binnen *de bestaande regelingen*. Zo kan het geldloket voor vragen over financiële regelingen mogelijk worden bemenst door een huidig medewerker van het sociaal team en kan diezelfde persoon wellicht ook optreden als armoederegisseur. De energieregisseur en de bredere inzet van het energieloket kunnen mogelijk betaald worden uit de gelden voor de energietransitie die de gemeente nog gaat ontvangen.

Voor de investeringen in groen denken we aan *een alerter gebruik van subsidies* op dit terrein, en het actief informeren van inwoners, ondernemers en agrariërs over subsidies voor vergroening waar zij gebruik van kunnen maken. Ook valt te denken aan afspraken met projectontwikkelaars over een aandeel investeringen in groen per project.

Verder zien we mogelijkheden om te *bezuinigen* op een aantal kostenposten, zoals bijvoorbeeld stadspromotie en de inhuur van externen voor het opstellen van visies en nota's. Tot slot denken we ook aan het verhogen van *de belastingopbrengst*, waarbij we op voorhand geen enkele belasting uitsluiten, ook niet de parkeertarieven in de parkeergarages of de ozb.